Hertig Carls Slaktare Bänck.

Det är

En sanfärdig wiss berättelse om det ömkeliga fängslande, pinande och mördande som den ogudachtige Fursten Hertig Carl til Södermanland, både på ypperra och ringare Swerigis Rikes Ständer och undersåtare, så wäl andeliga som werdsliga bedrifwit hafwer, hwilka woro den Stormächtigsten Konungs Konung Sigismundi til Swerige och Pålen etc: Edsworne och med Hertig Carl uti ingen måtto wille hafwa til at giöra, widare än som Kongl: Maj:ts Regerings Fullmacht utwiser, dem Hertigen derföre på det grufligaste förfölgde, som här efter följer

Anno MDCXII

Emellan en laglig Konung och en o-
skälig Tyrann, är denna åtskillnad:
efter som Aristoteles in Polit. betygar
at en rättsinniger Konung älskar
sina undersåtare, och fram för sin
egen nytta söker och främjar deras
bästa. Och aldenstund han regerar
och styrer med undersåtarenes goda
wilja, så gifwer honom hans sam-
wete et säkert mod, så at han icke
lätteligen fattar ogrundade misz-
tankar om någondera, mycket min-
dre för otidig räddhågo skull, emot
lag och rätt kommer någon oskyl-
dig om lijf och lefwerne. Twärt e-
mot en Tyrann, som intränger sig med
wåld och orätt besittia Öfwerhets-
ställe, och derföre af menigheten wa-
ra hatad och illa liden, den kan in-
tet förtroende sättia til undersåta-
rena, utan af ondt samwete synner-
ligen gripa misztankar om allom dem
som honom tjena, at de med tiden
kunde wedergiöra och motstå hans
öfwerwäld. Altså beflitar han sig

genom öfwerande, slitande, underkufwande och plågande at göra sig sielf rik och mäktig, och undersåtarne så arma och elända, at de aldrig mer skola kunna eller förmå lyfta hufwuden upp eller söka sin förrätt. // I denna Tyranniska tiden hafwer Hertig Carl til Södermanland bewist sin mästerstycken. Ty så snart han genom listigt bedrägeri och fagert skens förebärande, samt med hotande och wålds twingande sig til Sweriges Rikes regering inträngt hade, och kunde doch wäl betänka, at månge af Bönderne jo så kloka woro, at de förstodo hans öfwerwåldighet, och så rättsinnige, at de till den otroskap han sin Herre och Konung Sigismundo tilböd, misshag boro; Derföre då hans gemaste råd at skaffa utur wägen alla dem af hwilka han i sitt arga förehafwande något förfång hade til befrukta.

Hwar

Hwarföre öfwerföll han Högbemte
Kongl. Maj:ts Befallningsmän, hulde
tienare och trogne män öfwer hela
Rijket, med bestande, bindande, fängs-
lande med slående, plågande och sträc-
kande, med röfwande och skiöflande,
med halshuggande, hängande, steglan-
de och på alla de sätt martrande,
som en Tyrann någonsin kunde
uptänckia. Hwarpå ändelig tog han
Swerigens Rijkes Råd af daga. Hwar-
ed många ähr twättade han sina
händer i den andra ädelmans blod.
Hwilka många grufweliga Spectakel
drefz han med fattiga gemene
manna lifs röfwande, allramäst
derföre, at somliga ibland sig af fullo
hierta hade Sinnet bifalla hans o-
christeliga upror emot deras egen-
ed sworne Öfwerhet och rätta Konung.
Med efter Krigsfolcket. [illegible] war
en större hop och hade en tiockare hals,
än den Hertigen förtröste sig at kun-
na

ne hugga af i ett hugg, och med
Bödels swärdet eller med galgan ut-
rota, och derföre war samma hog så
mäktig, at han med tiden, där alt
så godt hade tillgångit, hade kun-
nat förtaga Hertigens öfwerwäld:
derföre upwäckte han af bara blod-
törstighet det onödiga kriget uti
Liffland, på det han der med främ-
mande Mans wapen kunde
mörda och förgjöra Swerriges arma
undersåtare. Detta sorgspel läddes då
Swenska män intet förstå i begyn-
nelsen, utan hellre Hertig Carl wa-
ra den som til Swerriges alt som stör-
sta framgång hade röfwat en an-
nans Crona, och satt på sitt hufwud.
Men när samma Swenska män nu
sådan besinnade, huru skämmeli-
gen de igenom Hertig Carls anförän-
de eller påtrifwande til land-
och watn ifrån A:o 1587 in til A:o 1611
hade mist, den sin fader, och den sin
Sohn, den sin man och den sin bro-
der

der eller främde Land, så att i alles äro
omkomne Ett och Tretijo Tusend Nijo
hundrade Tijo och Tiuttijo Personer, för-
uthan Ett hundrade och fyratijo per-
soner, de Hertigen i Swerige och Fin-
land med Bödels hand haffwer af-
lifwa latit, som och föruthan hwad
afgått af hunger, siukdom, frost, eld
eller watten är bort blifwit, Då må
de säija att det war en ond stund, på
hwilken de trädde ifrån deras lag-
krönte rätte Konung Sigismundo
och Hertig Carl til willia giorde sig til
menedare.
Men Hertig Carl sielf mente sig
näpligen någon synnerlig skada haffwa
af den olyckan, dem Swenskom är öfwer-
gångit; Ty giek synda straffet öfwer
dem, så hade doch han genom deras
förträdelser en winnat Konunga-
Stöl. Genom denne i otrangst
mycke myckna blods utgiutelse be-
fan

som han sig och desse soldarne, och u-
tan att motstånd kunde derifrån
sitt Tyranni öfwer de andra Swe-
riges inbyggare som igen woro.
Så gafwe han och derunder afförat
deras förtiente besoldning som
slagne woro. Men en den största
winst han hade af detta hela
blodspehl både hemma och borta,
war denna, att han kunde wid
deras gods och gårdar som han
aflifwade, eller elljest til Wåldige
lade, dermed han sig sielf rijk gior-
de, och sina jäfbröder och medhjel-
pare rundeligen belönte, för det de
hos honom hade hielpit til mångens
mans förderf och undergång som
och skiäligt war, att desse jäfbröder be-
komme understundom någon sang
af den wilbråd, den de til döden med
deras umgiffwande i deras Herres
nät jagat hade, och dertil med un-
derstundom någon swaledrick til
att läska deras förtrostade Samwet,

och

och hälst til stärkio deras kammer-
emot den Wälsignelsen, som de, samt
med deras Herre Hertig Carl i den
tillkommande werlden hade til at
wänta. Deth så hafwer man ock
godt skiäl gifwit denna efterföljan-
de Tractat eller berättelse denna
Titull at han nu heter Hertig Carls-
Slacktare Bänk. Hwarnu mot Hwar-
emot mannen sig någon insägelse
hafwa, den läse berättelsen hela in-
nehåld, då skal han icke annat säja,
än at Hertig Carl hafwer warit ik
Sweriges Rikes ryß, Finlands öde-
brand, Liflands Pestilents, och Tyran
öfwer alla Tyranner:

Först efter Herr Claes Flemming,
Friherre til Wijk, Sweriges Rikes Råd,
marsk, General Krigs Öfwersten, Am-
miral, Lagman i Upland och Gu-
bernator i Finland, icke willen
giöra at med Hertig Carl uti
Intet, som war Hög:bemälte Hans
Kongl. Maij:ts Högt förnär; nämlig
til at under skrifwa Söderkiö-
gen
pings Beslut, item ej heller Krigs-
folcket, förän Kexholm blef leferer-
ad etc. Då hatade Hertigen förbe-
mälte H:r Claes Flemming til lif
och gods, men han aktade sin tro-
het emot Hans Kongl. Maij:t och bar
för Hertigen ingen fara. Då be-
gynte Fursten til at practicera med
bönderne uti Öster och Wäster Botten,
så som ock Kärrelend och annorstädes
uti Finland, skref dem gunstelige
til både på finska och swenska, be-
falte dem, at de skulle församla
sig innan ett högst til at slå sine
Adelen, Ryttare och Knechtar som
hollo

hölls med H:r Claes Flemming uppå
högbem:te Hans Kongl. May:tz wägnar,
lofwandt bönderna sin undsättning,
så och att de skulle blifwa adelsmän,
och behålla allt det de inbekomma
kunde af adelen och krigsfolcket af
Bland dessa Hertigens practiquer up-
wäckte sig först en stor hop Bönder
i Kantalund som ihiel slogo någre
upländska Ryttare A:o 1595 strax ef-
ter Julhelgen, på hwilket ähr Fursten
och Riksens Råd hade utsänt förbe-
mälte upländska Ryttare, förden skull
att på den tid war ingen full kom-
men frijd giord med Ryssen. dette
böndernas upror gick så skräckeligen
till, att de öfwerfölls en Hofman, som
tiente Hans Kongl. May:tt med 4 hästar
under upländska fanan wid namn
Hans Nilsson den höggo de ihiel om
Julen Natten med samt hans tiena-
re, de andra Hofmän som när hos
lågo, och uti en hast icke kunde un-
dan.

sen komma. Dem togo de fatt och
stacko dem under Isen, och när de
wille hielpa sig upp, och togo med
händerna i Iskanten, då högga
de händerna af dem, slogo dem i
hufwudet med Klubbor, men ef-
ter den gången undslapp icke ut-
af Hofmännerna, som egen Land
giorde de andre Ryttarn, at de för-
samlade ett hundrade hästar, fingo
och några Knektar til hielp, de togo
bönderna stogen, och gjörde som Mör-
dare och röfware plaga giöra;
Ifrå dessemellan fingo de några af
deras anförare fatt, hwilke blefwo
satte på Stegel, derimed blef den
gången samma upror stillat. Och
efter at blef fördraget med Mus-
kowiten wid Narfwan den 18 Maij
Aº 1595 då affärdade Hr: Claes
Flemming de upländs Ryttarn
ifrån sig, at de drogo til Swerige
igen. När förbemälte Ryttaren-
komma öfwer til Swerige igen,
fingo

fingo de Furstens bref emot sig wid
hwarhand, at de skulle draga hwar
hem til sitt, men efter de intet
woro betalte, icke kunde de heller
bekomma sitt Borgläger och un-
derhåld, derföre wille de intet sön-
dra sig ifrån hwarandra, utan rÿs-
te Socken ifrån Socken, och skrefwo
Fursten till, at han efter hans Kgl.
Maij:tz befallning wille låta dem
få deras underhåld. Men Hertigen
lät swara dem, at han wille låta
skrifwa Bönderna uti Upland till,
at de skulle församla sig tillhopa och
slå dem alla ihjäl. När Ryttarne
fingo det förnimma skrefwo de Fur-
sten till, at de sådant hans hot hade
icke allenast ~~för~~ förspordt af andra, u-
tan och bekommit hans egit bref-
derom, och gåfwo honom alt sådant
swar, nämligen, at de sålunda hade
tient Swerjges Krona och de Hög-
lofl. Swerjges Konungar, och uptagit
på

på åtskillige tider blodige skiörtor,
och hafft mången ond stund af hun-
ger och kiöld, dertilmed icke hade
kunnat bekomma deras wäl för-
tiente besoldning, at dem undä-
le borde bindas af Hans Furstl.
Nåde det til lohn och wäl komma,
och efter som de altid som ährlige
krigsmän hade förswarat sig för
utländske fiender, så wille dem
det samma förhoppas til gud, det
Hans Furstl. Nåde äfwen förhopp-
ning wille uparaske allmogen, dem
till at åfwerfalla, at förswara sig
som ährlige krigsmän, och hellre
ährligen dö i deras fädernes land,
än til mista det som de med sit
swed och blod förtient hade, och hade
wäl förmodat, at Hans Furstl.
Nåde annorlunda skulle sig betän-
ka, och efterkomma Hans Kongl. Maj:ts
nådige wilja och befallning, som dem
wid nyligen på Hans Maj:ts kröning
tillsagt war, bede om deras utarsko-
ande

med Ost och annat underhåld, der-
med de kunde wara försörgda; Och
efter Hög bem:te Hans Kongl: Maij:t
uttärligen afskedades, så war dem
och icke alla lägeligit, at de på deras
gårdar skulle hålla deras tienare
och Hästar utan borglegner och ut-
fordring med Skiutt och gårdar: och
woro derföre ingalunda til sinnes
at skilgias åt, förr än de bekommo
et annat swar ifrån Hans Furstel.
Nåde och de gode Herrar Rijkssens Råd.
Detta de Hans Furstel. Nåde ödmiukel.
icke förhålla kunde, befallandes
Hans Furstl. Nåde Gud alzmächtig
af Broo Sochn den 21. Julij A:o 1595.—

Hans Furstl. Nådes
ödmiuke och wälwil-
lige befalt, Adle
och oädle under
Upplands Fahnan.

När Fursten sedt denna skrifft, wart
han ongedat förbittrad, och brukade
många

många oläfliga ord på förbemälte
Ryttare, dock som han intet hade få stor
macht som han wille, måste han
efter Rikssens Råds råd fördela
dem til deras underhåld wid slott
och gårdar. Men, til at förökia
sin myndighet, och öpna sig en änn-
mera wäg framdeles til all den
wåldsamhet som honom lyste kun-
de, begynte han då til påtränga
Rikssens Råd, at de skulle bewilja
en Herredag och sammankomst, —
som och då skiedde i Söderköping,
der han då fick sin wilja och den
myndighet af Bönderne, at en
för alla och alla för en skulle för-
swara alt hwad han sig företoge.
Oansedt at Rikssens Ständer hade
dertil ingen macht, all den stund
de sin Herre och Konung hullit och
swurit hade, och utan hans Maiest
ej i någon måtto kunde besluta,
likwäl när han denna sammman-
komst fullendat hade, begynte
han

han på wåra twinga Hr Claes Flem-
ming til at giöra et med sig, och sam-
tycka hwad han med de andra beslu-
tat hade, men Hr Claes Flemming wä-
ra det ingalunda giöra, utan höldt sig
fast til at försvara sin rätta Ko=
nungs Höghet och rättighet. Då tog
Hertigen tilfälle at resa allmogen
upp i Finland andra gången, som
war åhr 1596 förargelseväckande och-
bönderne höllo stort borgläger,
tå sände han några bätre karlar,
som woro i Stockholm, hwar inne
ga bönder som woro förordnade at
hålla en hofman och häst? Swara-
de de, twij uro 20 bönder om en
häst och karl, och 14 bönder om en
knekt. Då swarade Hertigen,
kunna 20 bönder hålla en hofman i
fält, och 14 bönder hålla en knekt i
fält, så må [illegible] dinstar öm-
ka udio, men efter ni hafwen at
sådant [illegible], will jag sända
udio

rider en hop Knechter til hielp, som i-
de skole wara rädde, men lätter sö-
at J icke undsätte dem, utan stå bÿ
med herremmen, och giörer en wen-
de med Flemmingens partie, at eÿ
en gång måtte så fred för de Kri-
sets hoga med.
Efter detta sände Fursten en Länsmand
Augustinus till Norlanden, som upp-
fordrade Bönderna, och sände samma-
ledes Isfwal Jöransson med 300.
Knechter, hwilka alle woro klädde
uti Bönder kläder; Denne Augu-
stinus war Hartwik Hindrichssons Sy-
ster Sohn, han tog sin egen moder-
broder til fånga, och med wåld skäm-
de hans döttrar; item slog en Präst
uti Österbotn på Kÿrkiogården med
en hammar, för det han hade förma-
nat sine Sochnemän, at de icke
slå skulle på hans Kongl. Maj:ts
Krigsfolck.
När Bönderne woro uti en sådan
uppresning, sände han Landsfoge-
den

den i Österbotn Abraham Melkerson
emot dem, hwarom mötte Bönderne
wid pass 1400 starcke; men Abra-
ham Melkersson blef dem öfwer-
mächtig, och slog af dem hjelt tille
500 man, fick deras Öfwerste Jacob
Ilkin til fånga, den han lät sättia
på et stegel. Imedlertid som A-
braham Melkerson war säker, och wi-
ste icke mer af någon uprustning,
då woro Bönderne åter församlade
på nytt, och fingo förbemälte fougden
Abraham Melkersson til fånga, den
sände til Hertigen ~~at~~ til Swerige. Se-
dan mötte Hr. Claes Flemming Bön-
derne wid Ilmola Sochn, hwilka woro
wid pass 6 eller 8000 man starcke,
och ändock han dem nogsamt der på
platsen förmana lät, at de sig roli-
ga wid deras Herre och Konungs
lydna förhålla skulle, och hwar til sit
hem begifwa, så halp doch sådan för-
maning intet, utan de swarade,
sig af ingen annan Konung än
Konung Carl wetta. När ingen

förmaning

förmaning widare hielp, då slog för-
bem:te H:r Claes Flemming till och
underlade wid pass 3500 af sam-
ma Bönder, förutan ganska många som
blefwo fångade, och sammaledes sedan
bref hos samma bönder, att när de
krigsfolket och adelen underlagt
och ihjälslagit, då skulle de få be-
sittia deras godz och gårdar igen.
På samma tid och för samma af
Hertig Carl anstiftade uproor, blef-
wo och slagne af Ifwar Arwid-
sons wid Nokiö 5000 man. item
af Mårten Claesson underlagde i Ös-
terbotn 1000 och några. Då blefwo
och några hundrade man slagne
i Tawastland och Nyslotts Lähn,
så att igenom Hertigens uphissande
komma wid pass 1000 Bönder om
halsen.
Efter detta underlag tog H:r Claes
Flemming en ny ed af bönderne.
Men när Hertigen förnamo at-
så war gångit för bönderne, wån-
de

de han sig tiee andra practiqver, drogo de för Ständerna i Riket, at Flemmingen hade så öfwerfallit Bönderna i Finland, låtit taga ifrån dem allt det de hade och sedan låtit slå ihjäl så många tusende man. Begärande fördenskull med deras tillstånd at kunna draga dit med Krigsfolket, och förlika de Finska ur adel samt Krigsfolket med Bönderna. Då gåfwo Ständerna, som församlade woro i Arboga, det swar, at dem syntes rådeligit wara, at några gode män skulle blifwa sände til de finske, at förmana dem til enighet; men Fursten törstade efter deras blod, wilen derföre sielf till Finland med Krigsmakt, som en tid derefter skedde; Jmedlertid försummade han seg-ider i Swerige at antasta Hans Kongl. Maj:ts undersåtare och tienare, lät taga fatt på dem som Hans Kongl. Maj:t hade befalt at låta uplåsa

Hans

hans Kongl. Maij:tts Bref för Bön-
derna i Landsänderne, för hwilket
Hertigens wälld skull, en part af A-
delen måste blifwa Landsflyktige
och wika ifrån hus och hem, hustru
och barn, men dem han fick fatt-
at lät han ömkeligen tractera.
Ibland andra lät han fängsligen
föra til Arboga 4 förnähma ärli-
ga af Adel, som woro desse: Nils
Bengtsson til Hörneby, Johan Sandersson
til Svinänger, Alf Erichson til Norsa
och Knut Bengtsson til Biörksöö. Desse
lät han bakbinda och sätta dem i-
bland bönderna på Arboga torg
där spörde han bönderna till, hwad
han skulle giöra af sådana förrä-
dare, som hade dragit i landet, och
låtit uplåsa en hop öpnings-
bref, som woro komne ifrån Ko-
nungen i Pohlen. gaf de detta
[illegible] så wäl en, at förbemälte
Adels Personer så när som at han
hade blifwit utan all lag. Dom
och

och wordt underhuggen och mördade af
bönderna, hwilka hertigen til wilje,
kringsatte dem med deras yxor och
swänga påkar i högsta hugg öfwer de-
ras hufwud: Widare war en lå-
ta Rikssens Ädlingar emot ädelige
Privilegier, synnerligen der han ingen
annan sak hade med dem, än det,
at de efter deras rätta herres och
Konungs befallning hade låtit upp-
läsa Hans Kongl. Maj:ts egen under-
skrifna bref. Icke lång tid der-
efter, intog Hertig Carl med lika
öfwermod Calmare befästning, och
fick der til fånga en af adel, be-
nämnd Erick Strable til Tagsmens,
den lät han föra til Upsala, der han
hölt en sammankomst, och oansedt
at Hans Kongl. Maj:ts Sändebud Hr.
Samuel Laski war der tilstädes, som
giorde förbön för honom at han måt-
te lefwa til Hans Kongl. Maj:ts hem-
komst, kunde det doch intet hielpa,
utan

utan lät slå hufwudet af honom på
upsala torg, som och af en tysk gewal-
mästare, för det han hade denuncierat
Kongl. Maj:ts skuld, och rådat säja, at
när hans Kongl. Maj:t komme
uti Rijket igen, då skulle der giöras
räkenskap för den gewalt, som drefs
på Konungens tienare, derföre må-
ste han mista hufwudet.
Sedan drog Hertigen til Stockholm
der lät han slå hufwudet af Abra-
ham Melkerson och Jöran Person Qvar-
termästare, under Knut Jönsons —
fahna, och Jacob Anderson. När
han detta hade beställt, sätte han
Rikssens Råd före en wiss dag, at
de skulle förena sig med honom, och
oansedt at wälbem:te gode Herrar
Rikssens Råd, nogsamt förklarade
sig på Hertigens skriftelige puncter,
så och ytterligare muntelige swar åt
Hertigens utskickade, som woro Thu-
re Jacobson til Grensholm och Törne Jö-
ranson til Högsegård, nemligen at
de

de intet widare wille eller kunde giöra
med honom, alldenstund at de för de-
ras personer nogsamt sågo, at Herti-
gen witterligen giorde emot högbem:te
Kongl: Maj:ts wilje och förbud, hwilket
hans Kongl: Maj:ts högst förmår wara;
Så halp doch sådana deras förklaring
intet, utan Hertigen giorde dem Wilto-
ge i Riket, tog deras tienare til fån-
gar, skiöflade deras hus och gårdar etc.
Altså måste de gode Herrar taga flyk-
ten af Riket. Först H:r Eric Sparre,
H:r Sten Baneer, och H:r Eric Göranson
Posse, droge af Riket den 20 april A:o 1597.
Så blefwo då de andre gode Herrar
der qwar in til Februarij A:o 1598. —
Men H:r Erich Gustafson drog och ifrån
Elfsborg uti martio A:o 1597. Blefwo
altså efter herrarnes Rikzens Råd
samt många af adelen qwarn, och
deras gårdar til sköflings gifne, som
war H:r Gustaf Baneer, H:r Thure Biel-
ke, H:r Olof Gustafson, H:r Arfwid Gustaf-
son, Claes Slatte, Nils Claesson, Anders
Claesson, Lars Andersson, Eric Falck,
Hieronimus

Hieronimus von Oder, desse blefwo ve-
dersörst bortdrefne. Sedan kom Hr
Johan Gyllenstierna, Eric Ribbing och
Hans Bröms ut til hans Maj:t.
När Hertigen således hade fördrifwit
Rikssens Råd, adel, Secreterare och Rigs-
referent, lät han straxt fatt på man-
ga hans Kongl. Maj:ts tienare, som
han lät sättia i torn och häcktelse,
drog och då straxt med Krigsmakt
til Finland, belägrade och besköt
Åbo Slott, brukade practiquer med
den Gemene man på Slottet, at
de det uppgofwo, ändoch medan han
låg derföre, miste han til 200 man,
som på stormgångar af grofwa stycken
kommo förderfwade och slagne blefwo. När
han ansåg ej på sitt leidebref och
många Eder, som han swor, at dem
intet ondt skulle wederfaras, som der-
på woro, då tog han icke befallnings-
männerne til fånga allenast, som
woro Bengt Söfringsson, Bertil Iwar-
son och Anders Larsson Rytmästa-
ren, utan och många af adel, så wäl
som

som Fruer och Jungfruer, dem han
lät föra till Swerige, och sätta i fängel-
se på sine Slott och gårdar; Och ändoch
Hög:bem:te Hans Kongl: May:t genom H:r
Samuel Laski lät befalla Hertigen
at han ändteligen skulle gifwa alla fån-
gar löse, förän Hans May:t personligen
komme i Riket, så blef dock sådant
af Hertigen sielf intet achtat, u-
tan han lät hålla dem i wärre fån-
gelse sedan än förr.
När den tiden kom, at Hög:bem:te
Hans Kongl: May:t hade sig företagit
at draga til sitt arf Konungarike
Swerige, och Hans Kongl: May:t sände
några resor efter sine Skepp och folck,
som skulle komma til Dantzig, behagade
de sådant Hertigen ganska illa, på det
Hans Kongl: May:tz resa skulle blifwa
förhindrad, wille han ingalunda sän-
da skeppen ustad; När nu Adelen
och Krigsfolcket i Östergiötland det
förnummo, sände Mikel Anderson
och Carl Knutson til Mohjangar til
Hertigen, som då hölt en samman-
Komst

Konst uti Wadstena. Desse gode män
bade af deras bref, at alla Bönder
uti Öster giötland wille och förmena,
ta hans Kongl. Nåde til at skic-
ka Skeppen till Dantzig mot hans
Maj:t, då slog Hertigen dem med
sin egen hand, at näsa och mund
stod i blod, sålunda tracterade han desse
Bönderbud, och med ingen annan
beskied dem affärdade.
Imedlertid, efter Kongl. Maj:ts bref
och befallning kom Arvid Erichson
med det Finska och Lifländska Krigs-
folket öfwer Ålands haf til Gron-
borg, at wilja undfånga och bewi-
sa deras Herre och Konung deras
plichtiga tienst. När Hertigen det
sporde lät han församla folket af
hela Landet och sände Skepps flot-
tan til Stockholm, derunder han
drog tilbaka och alla de han af
dem kunde öfwerkomma, gaf
han sitt folk i befallning at i-
hiel slå utan laga dom, och än
så ochså stadigan, at en part worde
bundne

bunden wid träd, der de slöto til måls
åt dem, på en part bandt en Kafle
i munn och en sten om halsen och ka-
stades sedan i hafwet, en part blef
tungen uthur munnen skuren, up-
hissade wid Segelrån, sedan störtas
i siön; en benämnd unge Wilhelm
de Wyk bakbundo de wid en stolpe
på Ölland, och slöto 33 skott tiel
måls åt honom; af Hindrich
Leijells Skott, sku Ryttare hafwa de
fyra och tiugu kastat i siön. Till
dessa tyranniska giärningar bruka,
de hertigens Jochim Skeel, unge Peter
Stolpe, Isak Behm och flere hans Ca-
pitainer. Let detta förbundz wore
hafwer Hertigen latit bedrifwa på
hans Kongl. Maij:ts tienare, förän
hans Kongl. Maij:t kom i Rikat. Man
så är ock och i lika måtto åt se, at
samma Hertig icke hafwer haft större
en försyn til at låta igen see hans
Kongl. Maij:ts trogne män och tienare
en i hans Kongl. Maij:ts egen wär-

wärnelse

ivärnelse i Rikt etc. At hans Kongl.
Maj:t uti Landbönderne utsatt hade til
at tala med almogen, som skedde med
den Wälborne Pehr Jönsson til Lössa,
af hans Kongl. Maj:t med samt Claes
Jonsson utsände ifrån Stegeborg til at
tala med almogen i Småland, då
Pehr Jönsson siuknade uti en Präste-
gård, benämnd Vantsiö; detta fick
Hertigen veta, ty sände han en sin
tienare af adel benämnd Nils —
Ericsson til Randeruds, som hade med
sig 2 Tjenare och 10 knektar,
de slogo honom strax ihjel, där han
låg sjuk på sängen etc. uti lika
motto sände hans Kongl. Maj:t
Erland Biörsson, och Jacob Näf upp
i Dalarne, hwilka skulle på hans
Maj:ts wägnar handla med dem,
efter det Hertigen hade utfordrat
hela Landet; desse gode män
wordo af Hertigens Tjenare
med Böndernes tillhielp bundne
som tiufwar uti bakstrup; Jacob

Näf

Nå slogo de straxt ihiel, men efter
Erland Biörsson war deras general
och hos alla Karlarna wäl belänt,
sände de honom bakbunden til Up-
sala etc. Wid Linköping slöt Her-
tigens folk ihiel Göran Gustafsson Kun-
te Hofrittmann som stod på Kiwe och
tigde lif af honom; der war Herti-
gens bland törstighet icke under dömd
ut sält, utan han afträde yttermän-
ne på Wesltornbanden, först wid
Stegeborg 300 man d: 8 September
A:o 1598. och sedan wid Linköping
den 27 Septemb: miste han af sitt
folk 1500 man, undantagandes
några hundrade Tyska Soldater,
som på Hans Kongl: maj:ts sida wo-
re och slagna blefwo, der Hans Kongl:
maj:t då han det olideliga fördrag-
nödgades med Hertigen inga. Men
sedan Hans Kongl: Maj:t för rättwä-
tiga orsaker skulle, begaf sig af Ri-
ket til Pohland igen, lät Hertigen
straxeligen sin sitt schriftelige up-
sat

hölt til at fängslea, stegla, hänga,
och afhugga, som händt med den
Ährewördige herren Pater Laterna,
hwilken han lät binda en kafle
i munnen på, och sända honom
i hafsgrunden. Lät och straxt
efter hans Kongl: Maijts afresa
ifrån Swerige, belägga Calmar den
30 Novemb: Ao: 1598, och lät storma
straxt staden, miste den gången
för staden 240 man, och af hans
Kongl. Maijtz folk blefwo 43 med
deras Capitein Oluf Larsson Swinefot.
När Fursten hade med twång be-
ängslade Konungens folk ifrån
d: 30 November Ao: 1598 och in till
den 12 Maij Ao: 1599 at Johan Spar-
re, och Hr Beckes Öfwersten nöd-
gades för hunger skull gifwa fäst-
ningen uti Hertigens wåld, då gaf
han allom dem som der på woro
en säker lejde både på lif och gods.
men han hölt dem lika som Konung
Christiern Tyran hölt dem tid han
gaf

haf Sweriges Adel A:o 1520 något ef-
ter Pingstedag, hwilken Adel äfwen
Konung Christiern Tyrann höllt in til
alla Helgona dag samma åhr d: 8
november, då han lät afhalsa Bi-
skopar, Rikssens Råd, Adel och andra af-
sinn Hertig Carl hölt i den längen, ifrån
ifrån den 12 och in til den 15 och 16 maij,
det är allenast på 3 dagar, då lät
han strax afhugga de Wälborne
och Wälb:e goda män, H: Johan Spar-
re til Bergqwara, Christopher Ander-
son til Stäker, och Lars Anderson til
Länna, och lät sättia deras hufwuden
på järnstänger öfwer Calmare Stads
port. Sedan lät han uphänga Bertil
Lanck, lät afhugga H:r Borill Skotts
Capellan, som war doch så illa sinnad,
at han intet kunde hålla hufwu-
det stilla, utan en knecht måste
hålla honom i håret, så länge Bö-
deln högg honom af; derefter wor-
do desse, en part afhuggne, en part
hängde, nemligen Jöran Larsson

Erngiär

Cantzelij skrifwara, Hindrich Tomson,
Gudmand Abrahamson, Christiern en
Stockholms Borgare, en Hedwigs-
walds Skepare, en dansk Borgare
ifrån Wittenbyg en Nils Birgersons
tienare, Slotts skrifwarens Swänd
Jöran N.; Jon Dragtmästare, Jon N.
Slotts Kock, en skepare wid namn
Hindrich Thomson, Lars Larsson Dragt-
mästare, en Kocks Swänd Jöran
N, en annan Swänd Jsak N, och
3 andra Kneckter; Summa 22 per-
soner aflifwade den gången. Så
finnes ock hertigen hade på en tid
300 fångar uti, åt skilliga Land-
skapar wid Slott och gårdar uti
Häldtnelse, Detta endeliga mord-
det wid Calmar behagade honom
ganska wäl, thy hela Landet för
hans grymma tyrannie tog fruchtan.
Ao: 1599 när han drog til Finland
uti Augusti månad och kom till
Åland, der lät han strax fängsla
Befallningsman, som Arwid Erichson
hade

hade uppå hans Kongl. Maij:ts wäg-
nar commenderat på Castelholm, som
war Salomund Ille, en finsk adels-
man, samt Hans Matsson Tull-
skrifwaren, Samuel Humbla Räntmä-
Hofrättsman, och Sigfrid Mårtensson.
Deße 7 personer förde han med sig til
finland, och lät dem den 5 Septemb:
hals hugga på åbo torg; samt under-
tin med dem Slotske Ryttare om mor-
gonen deraftler för dag, lät han upsät-
tia deras hufwuden på Stegel wid
Korpolaberg, gent emot Slottet wid
åbo, på det at sådana Spectakel skulle
gifwa dem en skräck, som uppå Slottet
woro. Imedlertid som åbo Slott war
belagt, och hertigen kom til Helsingfors,
lät han der afhugga Simon Ambro-
sius, Räntmästaren i finland, Ber-
til Grek Tullnär i Helsingfors, Hans
Oldenborg, Lands Probst i finland, -
Jöns Stads skrifwaren, Pehr Trägårds-
mästaren, och en Hr Claes Flemings
gamla

gamla Ridmestare benämnd Bengt N; med 3 andra gemena Ryttare, tillsammans 9 personer. Därifrån drog han til Wiborg den 16 Septemb: och fick in Slottet och Staden med förrädery den 28 September; där lät han 2 dagar derefter som war den 30 September afhugga Slottshöfdingen Arvid Hindrichson til Wesunda, som Swerriges Crono uti 36 åhr för en Krigsman troligen tient hade; Commenderande Nils Olofsson Lundela öfwersten, som war sina 60 åhr gammal: Jacob Olofsson Lieutnant under Anders Boyers Fahna, Lasse Martensson Slotts fougde, så och Ifwar Arvidsson, alla dessa 5 personers hufwud blef satte på järnstänger öfwer Rådin port i Wiborg.

Derefter blefwo desse alla lagde på Stegell wid förbenämde Wiborg: Hindrich Jespersson, en Präst, wachtmästaren hans Knechtar, Quartermästaren, sedan blefwo afhugne Knut Hindrichson och en Slotts skrifware och 2 Tyska Hofmän

Hofmän af Casper Fisenhausens Ryttare, woro tilsammans 9 personer.

När Hertigen hade så wäl bestält wid Helsingfors och Wiborg, drog han til Åbo igen; Och ehuru han sände Arwid Erichson sitt Leidebref på Furstelig ähra och redeligheet, at ingen som ware på Åbo Slott skulle något ondt wederfaras til lif eller gods, så hölt han det som han eij annat plägar efter sin redelighet hålla. Ty strax lät han afhugga Johan Flemming till Swijk, en ung Herre, som intet hade giort honom emot, allenast för den ofwerwåld skul, som Hertigen hade til dess Fader Hr: Claes Flemming, därnäst Sten Fincke til Fogdt, Slotzhållaren på Tawastehus Hartvik Hindrickson, Christiern Matsson, Michael Jäfwelson, Nils Ifwarson, Olof Claesson, Jacob Moel, Hans Fris, Seved Sevedson, Eskil Jacobson, Herman Hanson, hwilka alla ädeliga personer woro, Item och 3 Bösseskyttare, samt 5 Knecktar, och blefwo ömnestades af deras hufwud sättia

på

på Stegel på Åbo torg, hwilka woro
20 personer. Hr. Olof Gustafsson Sten-
bock Friherre till Lomma, lät han i-
hjälslå i en Stogsbada, och begraf-
wa i et Kiärr, hwilken war en ohör-
lig gjerning, bewist på en gammal
Herre, som egen blodsförwant och
Stiufmoders broder, den då bad för
Guds skull om Fristen, och det Högwär-
diga Sacramentet, det doch Hertigen
icke wille unna honom, bedömmande
utan söker till at förgiöra både lif
och själ; desslikast kom en förnäm
Finsk Adelsman, benämd Johan
Thomasson af sin häst på den tid som
Hertigen slogs med de Finske :/ han föll
på knä för Fursten och tiggde sitt lif,
men hos Fursten war hwarken nåd
eller barmhertighet, utan twingade
en hofman till skiuta honom ihjäl-
för sina ögon, och miste han den da-
gen wid 130 af sina Ryttare, och wid
pass 30 Knektar, derföre afdrog han
den gången på [illegible] och wid pass
40 förnämma personer, hwilka han

jämmerligen

jämmerligen lät Bödelen martera, är tilsammans 160 personer.
Men så snart han kom til Swerige igen då sölade han sig först mera uti oskyldigt blod, som härefter förmälas skal.
Först lät han förskrifwa Rikzens Ständer till Stockholm, då berättade han huru mannligen han hade hållit sig i Finland, och öfwerwunnit de Finska; men icke bekände han huru falskeligen han hade låtit giöra wiskerij ibland Krigsfolket, så at Ryttmästare och deras befäl, så wäl som Knekte Höfwitzmännen befunnen, at til 40 och 50 personer rymde tillika ifrån deras fanor och Cornetter til skogs, dragandes blefwo Öfwersterna och Befallningsmännen förrådde, och mången ährlig kom om lif och lefwerne.
Hwad han för fångar med sig hade fördt ifrån Finland, och ytterst fångane satte i Swerige, lät han afliifwa til 20 personer på åhr 1599. men

om

om wintern derefter som war 1600. förskref han Riksens ständer til Jönköping, der de då skulle döma Hans Maj:tt ifrån Regementet, och wille hafwa döms på Riksens Råd. Då kom Konungens sändebud af Danmark, hwilka iblandt andra sades hafwa i befallning, at göra förbön för wälbem:te Riksens Råd, som fångna woro. Men Hertigen gaf Sändebudet at snöpligit swar, at Konungen i Danmark icke skulle bekymra sig om dem han hade i fängelse. Och efter Hertigen icke fullbordade sin wilja der i Jönköping, så förskref han en annan sammankomst i Lindköping, som stod i Martij månad A:o 1600. Dit lät han föra de Wälb:ne Herrar af Riksens Råd, och de twå Öfwerstar af adel, och andra som han uti Finland hade fådt til fångar, och sätta dem der för rätter; måste så den nya domaren dömma dem

andra

andra, och dett ena Syskonebarnet, eller
den ena bedraga den andra, ifrån Lif,
ähra, och godz, effter som af sämma da-
ras dom är giörligen til att finna.

Dy will man här Kortelign förtälja, -
huruledes denna Lindkiöpings Tragædia
afgick: När Hertigen först dit kom, stäl-
te han sig nogot mild, och hade hem-
den til församlat några skrifwelser,
som Rikssens Råd sig emellan wäx=
lat /: och en part til deras egen Broder
sändt den til Hertigen dem tilförende
så högt förföljde, för dett att de icke til
hans mandige upsåth samtycka
wille. Såden att så den ena effter
den andra af desse förne Rikssens
Råd, som han gifwen war af Kongl. Maytt:
doch på sina swarn och dyra Eder og
förpliktelser att dem intet ondt ware
wederfaras skulle:/ hwilka woro Hr: Gu=
staf Baneer, Hr Eric Sparre, Hr Sten
Baneer, Hr Thure Bielke, och Hr Jöran
Posse; Sedan hade han och för Rättin

Hr

H:r Hohenskield Bielke, H:r Claes Biel-
ke, H:r Erich abrahamson, som och
woro af Rikzens Råd, samt H:r
Carl Gustafsson och H:r Christian
Claesson etc; Dessutan blef och dit-
fört Arvid Erichson Gubernator i
Finland, och Axel Kurck Slots-Öfwer-
ste uti Finland. Sammaledes
en af adel benämd Bengt Falck;
allt så war Hertigen öfwer dessa för-
bem:te Rikzens Råd och goda männ
icke allenast sielf åklagare och do-
mare, utan twingade dessas de
goda Herrars egna skyldmän, swå-
grar, syskonbarn och bröder till
at dömma dem. Och när dessa
emot dröjde något sammastädes, skiäl,
lag och rätt icke döma Ränder
emot den Ed de dragit Herre och
Konung swurit hade, då hotade Her-
tigen domarena, och sade han wille
wäl dömma förbem:te Rikz Råd
och fångar på et annat sätt, om
de icke dömma wille etc: Under
dessa

detta icke kunde giöra, och han sig
förnimma hos de förnämste på Dom-
merikonsten, och erfarade, så framt
de wille gifwa honom allenast en
dom på Rikssens Råd, at han icke
skulle synas dem någon orätt haf-
wa tilfogat, då wille han intet giö-
ra dem hwarken til ehra och godo,
utan dem tilgifwa hwad de emot
honom bruttit hade, och hwar dess-
are många skadeliga tider; men
han hölt sina råd på gamla hwitt-
ådre då desse domarena, til at blifwa
härligen, emot deras egit förmenta,
ewängde lagen ni; uppå förbem:te hwa-
war, at de framminnde hår hade fört
ui på deras foster-land)/: emedan at
de hade följt deras rätta herren och
Konung, på det de måtte niuta hans
och hans fred:/ lät härligen straxen
skrifwa och upläsa domarena öfwer
förbem:te 5 af Rikssens Råd, och på
det han ovyggeligen skulle fullbor-
das, lät han intet förminska sig
at

at han ville fördas, utan kallade dem
på Borggården i Lindköping, der lät
han då under barom himmel uplä-
sa den dom han bekommit hade, och
strax satte sig på sin häst och rÿdte
derifrån, befallandes Execution til
någre sina tienare: Oaktadt at
ofta bem:te Riks Råd med Knäfall
deras lif tigde, och om ewigt fänge-
gelse bodo, at de icke under Bödels-
swärdet dö måtte; hwilka och så wo-
ro gamla Herrar, som fögo länge
lefwa kunde, deras fruar, hwil-
ken i den hela fängelsens tiden icke
war tillåtit med deras Män at
tala, utan blefwo af en hop oför-
nuftige Wäktare och stolta Knektar /:
efter Herrligens befallning:/ ifrån
deras fängsels dörar stötte, och med
skamlösa ord afwiste, der de dock
i den hela tiden med många wå-
dor af de förnäma af Sweriges —
fruntimmer, som hwardag i gatan
på deras Knä lågo, så wäl hos fatti-
ga som rika, lärde som lärde: om för-
son för deras Herrar tigde. Så och
en

med dess af Biskopens domarens mund-
ingifwande och gråtande tårar begära-
de nåd för dem, dock kunde alt detta
skaffa intet hielpa, utan dagen förän
de då skulle, blefwo förbem:te Nunnor
först til deras annan inlåtne. Men
hwad tröst dem på förde war, kan hwar
Christen menniskia tänka, synnerligen
at de icke heller fingo tala allena
med deras männer, utan några
Lands Knechtar hos hwardera i fän-
gelsen förordnade, som skulle stå wid
deras sängar hela natten, och gif-
wa acht uppå, at intet hemligit
måtte blifwa talt. När de om
morgonen som war d: 20 martij som
war på en Skiär Tors dag til döden
förde blefwo s: och efter deras flitiga
bön icke [illegible] helgon öfwerlefwa
måtte; utan war annat Christet-
folck som gudfrucktigast plagar wara,
då war Hertig Carl i högsta måtto
tyrannisk.: så följde dem deras fru-
er til Slotts porten, men der blefwo
de

de ömkeligen tillbedde fötter af Herti-
gens oförskämde Knektar, och altså
med deras skriande och gråtande
så jämmerligen uti den orenlighe-
ten på marken lågo, att en sten
måtte förbarma. Och oansedt at Grefw-
inna Axels moder och flera förnäm-
lige Fruer gingo till Slotsporten, och wil-
le in til dem, både til at besöka och
tröste dem, så blef det dem intet
heller efterlåtit, förrän den Tyranni-
ske gierningen förbi och ändat war.
När Fångarne kommo på torget
i Lindköping, fördes mäste parten
af förbem:te Rikz Råder uti ringen,
hwilka af en hop Krigsfolk til häst
och fot kringsectne woro, förutan
en otalig hop folk, som både i fön-
stren stodo, hwilka alla mäst öfwer-
lände sig häröfwer jämrade, och grå-
to för det ömkeliga mord, som skied-
de öfwer Adelsmännen Herrar etc.
Och då blefwo desse 4 Herrar efter den-
nan uti hwars mans åsyn afhuggna;
sedan de en liten tid talat, och med

dem

den oråttwiße doms deras öfwergången, och Hertigens wåld för Gud i himmelen protesterat hade:/ som woro H:r Gustaf Baneer, Riddaren til Dursholm, Swerrigis Rikes Marskalk, H. Eric Sparre, Friherre til Sundby, Rikßens Cantzeler, H:r Sten Baner, Riddaren til Gredelö, Swerrigis Rikes Admiral, och Thure Bielke til Ålerö och första Rikßens Stathållaren etc. Uti samma stund kom en Hertigens postridande, och brachte sådana tidender, at H:r Jöran Posse til Hellekis, Swerrigis Råd, Arvid Erichsson och Axel Kurik skulle på den tid blifwa förskonte. Doch sålunda, at den domen Hertigen på dem bekommit hade, skulle honom stå fritt at exequera när som helst honom syntes, och blef sedan en adelsman benämnd Bengt Falck uthuggen; Af de andra Rikets Råd, blef sedan H:r Hogenskild Bielke, Swerrigis Rikes Hofmästare:/ hwilken sig för Rätten sålunda forsvarade, at Hertigen icke det ringeste kunde honom med skiäl

beskylla

beskyllas: A:o 1605. på en stoor halshugg-
ning, när han uti 5 åhr hade sutit fången.
H:r Claes Bielke til Wijk, blef och mån-
ga åhr i fängelse hållen, til dess han
blef en Krymling. H:r Eric Abrahams-
son Friherre til Ekeborg. H:r Carl Gustaf-
son til Köstaholm etc. H:r Christer Claes-
son, herre til Åminne, blefwo länge
derefter hållne uti fängelse, och sedan
sent omsider lösgifne. Ty gemenli-
gen wore det Hertigens natur och bruk
alt in til hans dödsstund, at han
altid angrep i Zorn och Hårdheter
uti förswid hetta, så at war den
blodgiriga lusten kom på honom,
han då kunde låta pina, hänga, -
halshugga och stegla, när honom
syntes. Et Hertig Carl hafwer
tractat efter Riksens Ständers för-
derf och undergång hafwer man
til at se af sådana de han bedrif-
wit hafwer, och ytterst af hans utkrä-
deliga tahl, som skrifde til hans Cam-
marerare Jöran Holst, hwilken war
befalt at wackta på de goda herrarne
Riks Råd

Rikz Rådh, på den tid Hertigen förtog
sig resa åt Finland, som förbemält är;
Och när Hertigen satt på sin häst wid
Nyköping, sporde denne Jöran Holst-
Fursten till, huru han skulle förhålla
sig uti hans Furstelige Nådes frånwa-
ro, i fall at någon af de fångne Her-
rarne blefwe siuke, om de då måtte
få Prästen eller Doctoren til sig, eller
om han måtte efterlåta, at deras
Fruar måtte besöka dem uti deras
siukdom? Därtil swarade Hertigen Om de låter någon menni-
niskia komma til dem, då skal dit
lif få sitt huswud derföre, och som han
satte på hästen wände han sig om, och
såg på Slottet, sade uti [illegible]
mod, och önskade, at elden skulle sit-
tia uti alla fyra hörnen och komma
ut genom hwart fönster, at de förrä-
dare måtte samt med Slottet brän-
nas uti aska.

Item strax efter som Fursten hade lå-
tit afföra de goda Herrarne Rikzens Rådh,
och kom til Wijbyholm, då bad hans
Furstinna /: som hon wär wahn, när

Hennes

Hennes Herre något mordeligit Tyran-
ni begynt hade i honom til gierst, då
war Mäster Olof Helin Bispen där, ho-
nom hörde Hertigen om Riksens Råds
Skriftermål, och hwad han tykte om de-
ras protestation; Bispen sade att de
der hade dödt uppå, att dem skiedde
wåld och orätt. Då swarade Her-
tigen och sade; det må J Presterskap-
pet på och de som dömt hafwa, swara
före. Men sig sielf som underlagarnes
war och högsta dom hafft hade, dock med
orätt hade tagit Sweriges oskyldiga
Männ lifwet af, förmente han in-
tet böra att swara dertill, men de-
terminerade war, att på hans Tiil
war i denna stund på det rum, som
han och henom som dertil swara
skall. etc:
Här will man ännu ytterligaren
tillbörligen uti en Summa erindra
huru månge som Hertig Carl hafwer
in allas Tyranskligit låtit aflifwa,
och allenast på ett sliceligit sätt på Swenskt
händer afstrat. Först Ao: 1597 uti
Finland

Finland 7000 bönder, som han uphetsade emot Rijkz folcket, så och 200 man för Åbo, uti den första belägringen wid Upsala A:o 1598, lät han aflifwa twå, och uti Stockholm samma åhr 3 personer. Item den tid Hertigen med wåld fördref de finske tilbaka ifrån Gronaborg, lätte han sit folck kasta i siön och skiuta til mals uthi många af Konungens folck, omkomne sålundes till 50 personer, undantagandes af de skottske Ryttare under Hindrich Leijels fahna, så och andra Swänske och Finske som förbundet war. Wid Stegeborg afstraffade han 300 man som slagne blefwo d: 8 September A:o 1598. och af hans Kongl. Maj:ts folck 12 personer. Något tilförene lät han ihiälslå Pehr Jönsson til Asa, Kongl. Maj:ts Stallmästare, och Jacob Näf, wid Lindkiöping miste han uti första drabbningen öfwer Ett tusend man på platsen, sedan wid Stångebro blefwo 400 man, af hans Kongl. M:ts

blefwo

slagtera åtta hundrade mann.

A:o 1599 lät han afliffwa, stegla och hänga wid Calmar. Item mista de först när han tog staden in med stormande hand, och sedan i den hela belägring 240. man; af hans Kongl. Maj:tz folck blefwo 30 och Capiteinen Olof Skinnesot. lät sedan afhugga och hänga uthi allas 22 personer.

Detta åhr 1599 hafwer Furstan och af sitt folck mist uti Finland 130 man Ryttare och 30 Knecktar, och lät och summa anse afliffwa, stegla, hänga och halshugga til 70 förnämme ärliga personer af adel och oadel. Summa på dem Hertig Carl warit orsak at de äro komne om lif och godz, så och sielf lätit afliffwa, pina och plåga, förrän han drog til Liffland med krigsmacht, der at tyranniserat, såsom han i Swerige nog samt giordt hade, äro i allas 10129 personer. Här se nu Swenske män hwad de för en förståndaren hafft hafwa, allenast hwad nytta de hafwa hafft

af

af det ordet: alla för en och en för
alla. etc. Och efter förbemälte Hertig Carl
et hämnerligit begyn gjordt till mord-
och blods utgiutelse, lät han sig ide be-
nöija med den ofrijda och plåga, som han
uti Sudermanslandet på hans Kongl. Maij:tz
oskyldige undersåtar och tienare bedrif-
vit och åstadkommit hade, utan
tracterade och efter att utgiuta oskyl-
digt blod uti andre Konungariker
och Provincier. Församlade sig för den-
skull till 30000 Man af Svenske, Fin-
ske, Lifländske, Frantzoser och Skotter-
ske, drog dermed till Lifland A:o 1600 och
kom till Refflen uti Augusti månad,
förhölt sig där ide länge, förän han
ryckte fort för Pernau uti samma
månad, doch ide med den styrcke
som han sielf hos gemene man fö-
re bar, och spor, ännu att han på
gräntzen ryda wille, der til att han
Ater om frid och ide till att ofrem-
falla Land och Landskap, och föra dem
begges Rike uti större frid och lifs skil-
lan

ten. Kan och wäldig bewisas med
sanning bewisas det som den Calvin-
ske lögnaren Johan Skytt drömmar
och föreväner uti sin oration til Her-
tig Carl A:o 1603 på Calmar giord,
och sedan åhr 1609 uti tryck utgång-
en är. Deruti han så som en för-
kiänd menniskia (: hwilken som och—
hans Herrar sökt i hela sin lifs tid—
med lögn omgiordt, och på samma
Konst sina tiänare wälså offerat ge-
de :/ bewisetur på när så många lögner
som orden uti samma tryck finnas.
Han förmälar, at de Swenske wore
nogsamt förorsakade, at föra Krig
på Cronan Pålands utan warning och
upsäijelse. Oaktadt at de Polni-
ske och Litauiske Ständerne til Swe-
rige A:o 1596. sin förmante Hertig-
Carl til at cassera och igenkalla Söder-
köpings beslut, som at åhr til förene
giordt wore, med den protestation at
om Hertig Carl icke wille samma—
beslut förändra, då wille de Pohlen—
upsätta lif och blod för hans Maij:tz
skull

skulle. Kan nu denne förnämnde skyf-
te med denna sin opinning bestå, må-
herrar förstendig mena dömma. Ty des-
se Sände budwore icke afferdige ut
sågo hans Kongl. Maij:tz undersåter i Sweri-
rige någon Sände till, efter tÿ at de
Polniske och Littowiske Sände bud, de
Edle och Welborne H:r Stanislaus Dzia-
linskÿ Castellan til Elbing, Senator
eller Riks Råd i Poland, och Stanis-
laus Czÿkowskeÿ under Cämmerare
till Cracow, samt H:r Nicolaus Sapi
cha Woiwode sin af Minskens Kongl.
Maij:tz Secreterare, uti deras oration
til Hertig Carl, och all the Rijksens Rådh
och Ständer uti Swerige, allmest för-
menta Hertigen till enighet, at han
icke skulle gifwa orsak til någon wid-
löftighet, som i längden kunde förord-
saka til krigh och blods utgiutelse, och
som sig och förbemälte Söderkiöpings be-
slut i upkomma kunde, efter der-
uti befantz några puncter som för-
kortade Konungens högheet; Ty fört

erare

war sämma sammankomst hål-
len emot Högbem:te Kongl: Maj:ts
autoriter och samtycke. Dernäst
war Hertig Carl mächta gifwen u-
ti förbem:te Suderköping af föror-
dna och afsättia Hans Maj:ts och Cro-
nones tienare ifrån deras embe-
ten, och Slott och Fäste med sina e-
gna tienare besättia: Konungens
bref intet achtade. Appellationer till
Hans Kongl: Maj:t förbudne, och en ny
titel tillegnat, med hwad sådant me-
ra uti Sigfrids [illegible] finnes, och här
för widlöftigt wore att förmäla.
Befinnes jämwäl uti förbem:te Sän-
debuds oration, att de på Konunge-
Rikets Pohlens och Storfurstendö-
mets Litauens Ständers wägnar,
tillbödo Hertig Carl, Rikssens Råd och
Ständer i Swerige all wälwillig å-
benlig willja och Naborlig wänskap,
med högsta förmaning, att Hertigen
måtte foga sig efter Hans Kongl: M:ts
willja och befallning, och icke förgripa
emot

emot Hans Kongl. May:tz Höghet och
rättigheet; ty ähr icke allenast emot förme-
ning, utan emoot ewänlig och broder-lig
bön, begärande der det Fursten och Rik-
sens Ständer uti Swerige: Efter som
ene oration widare uthwijser, hwilken
finnes uti trycket både på Latin och
Tyska, derföre synes onödigt at den
en tractat widlyftigare uthföra, och
derom förmehla. Men som desse
Sändebud, i gemen hade till Rijksens
Råd, och dem förmente at rådföra
Hertigen till at afstå hwad han emot
Lag och rätt sig förnärmigt hade, så wäl
emot ärlig annan som på den tid uti
Swerige närwarandes wore, at
Wäl:ne: Rijksens Råd hos Hertigen
i ingen måtto uttrade eller hörde
wore, som utgången (: Gud bättre:)
nogsamt uthwijser. Huru bestan-
en Johan Skytte med denna sin
ofärning och denna Legation? Är
här frid och Krig tilsagt? Plågar
man sina fiender bädin, som hwar-
en

af stat? Då Legaterna rådde och förmente, at Hertigen icke skulle förgripa sig emot Hans Kongl. Maj:ts Höghet och rättighet. Sålunda plägar goda grannar och wänner wara hwarannan: Sålunda rådde och förmente Konung Christian den tredie Swenska undersåtare i Småland A:o 1542, at de skulle afstå med det upror som de hade mot Konung Gustaf; Så gjorde Konung Christian den 4:de wid wägne-wände, samt Chur- och Furstar genom deras legationer til Hans Kongl. M:t och Rikssens Ständer uti Pohland, at Churfursten af Brandenburg måtte bekomma det tyska Lehnet, som de menade hon war mächtig till, doch uptaga de Pohlens fremmande Legation icke för fiendskap; oansedt at i bland sådana månge wäxningar, som framdeles kunde tiena til widlöftighet, Konunga Riket och Fursten Sönner emellan. Men de Polniske Fördrabund, som til Hertig Carl sände woro, bewekade bön och broderlig- begäran

begiärran, at all widlöftighet :/: som gud-
hatten för nijdet skindt wis mätte blifwa
tilbaka. Men det de tilsade, at wij sät-
tia lif och blod för Hans Maij:ts myndighet
och rättighet skull, deruti giorde de det som
herrar trogan undersåtaren bör giöra, som
de och derhos förmälte, at de wisserligen
förmodade, det Hertig Carl och Swerigies
Rikes Ständer skulla giöra det samma.
Deremot om Hertig Carl hade et otrogit
hierta mot sin rätta Herre och Konung
och ändock ytterligeren uthstode til at
förswara Konungens rättighet, mer
än som den dag skiedt war; och icke
wille fogeligen låta sig rätta de goda
herrars oration och trogna förmaning,
derutinnan wore de sielfwa nogsamt mer
skyllande, och ingen ärlig man kan uthty-
da detta til uppsåt fiendskap.
Denna förbemälte förmaning man Joh:
Skytte kommer än widare uti sin ora-
tion, och säger, at de sielfwa nogsamt haf-
wa gifwit orsak til kriget emot de Swen-
ska, när de Polniska Ständer förstött-
te Hans Kongl. Maij:t til sin orsa at

Swerige

Swerige 1598 både penningar och folck.
Med denna punct kan han i all ewig-
het icke fördömmas; ty hela Christenhe-
ten är witterligit, at Hans Maj:t icke
en resa utan några resor sände bud
til Hertig Carl, och begiärade sitt Swen-
ska Krigsfolck, Skepp, och Skytt: först, genom
sin egen Hofjunckare Hindrich Neukirck
och sedan 2:ne resor genom den Wälb:ne
Herren H:r Samuel Laski; derunder
Hans Kongl: Maj:t kunde som en mäck-
tig Konung utan de Polackers tillhielp,
draga til sitt arfsrike Swerige. Men
ehuru fliteligt Hans Maj:t derom fordra-
de, doch kunde Hans Maj:t dem icke
bekomma, oansedt Hertigen til att
försälia sina gods sig tilbudit, at när
han kunde få wetta, på hwilken tid,
skeen och wind, Hans Kongl: Maj:t wille
stiga til skepps, då skulle skeppen
med nödtorftigt Krigsfolck komma
Hans Maj:t til handa. Men sedante
erfarades att med osanning och bedräge-
ligit upsatt. Ty Hans Maj:t kan utaf
Hertig Carls egen bref wisa i dennem
dag, at Hertigen hafwer intet skrifwa
til

til Adelen uti Finland, och sine Befalle-
ningsmän uthi Calmar och Elfsborg, at
the wille möta Hans Maij:t på halfwa
wägen, antingen then skulle skie med
goda eller onda; Sammaledes wille han
besökia sin Konung och rätte Herre
till sitt affskied. Skulle nu Kongl.
Maij:ts undersåtare uti Finland, när
andra under slogo sig, icke förhjel-
pa deras Konung och Herre til at
kunna draga med Skepp och folck
så som en mächtig Konung borde, ha-
de icke warit then berömmeligit. Och
hade Hans Maij:t en sådan undsätning
gärna sedt ogiord, der Hertigen ha-
de efterkommit Hans Kongl. Maij:ts
wilja, och sändt honom sitt egit folck
och Skepp. Då kan det ingen bewisa
så at en så ringa hop folck, som Hans
Maij:t med sig hade, woro bestälte
eller mächtige nog til at bekriga
et så stort och mächtigt Konungarike,
utan Hans Kongl. Maij:t det hade sett
sig förr, då hade Hans Kongl. Maij:t wäl kun-
nat utrusta en större och mächtige-
re Krigsmacht, så at Hertig Carl
med

med sin innrediga hog, icke skulle
twinga Kongl. Mayst att wika ifrån
den ena staden til den andra som
skiedde.
Widare förmäles förbemälte skrif-
te, att Hans Mayt hade 8000 Man med
sig til Calmar: Men på var det doc-
mångom ährlig man både främman-
de och Inländske, högre och lägre personer,
som wetta, att sådant war en stor osan-
ning och war icke wärdt att lägga mån-
ga ord derpå.
Hwad nu de Polske tilskrifwit Swerige in-
wärtes krigit, i det de befordrade
Hans Kongl. Mayst til Swerige på såsom
en fridsam Konung; den icke att Hans
utan betalning eller taga ifrån nå-
gon i Riket; derom skulle de sig gjör-
ne til den dom som beskiedeligen är
opartiske man att säga om detta kunna.
Här kommer dernäst Lagmannen Herr
Johan Skytte uti samma oration och sä-
ger, de Polniske wore skyldige i det,
att Hans Mayt hade sändt Hr Beckes
ifrån Dantzig med Krigsfolk och —
Tyskt

Krigsfolck till Calmare befästning, och
den bät han besatte med Polniske och
icke den Swenske Kronone till bästa, är det
med sådan meening sagt som vet en-
mot; Ty hans Kongl. Maijt hade Hr
Beckes och samma Krigsfolck under
sig till Swerige, som förbemält är; de
samma beleiraden och hans Maijt
till Dantzig igen. Men när man
sporde hwilcke fientligh som Hertig Carl
ställte sig emot hans Kongl. Maijts tro-
gen tiänare, så och förbindade tilföring
till Calman, då skickade hans Kongl.
Maijt Edle Wälb. Hr Wladislaus Beckes
till samma förbemälte befästning, den
till att bewara hans Kongl. Maijt och
Swerigis Krono till bästa, och icke som
Hertigen uti sin ofwanning skrifter
säger det wara skiedt den Polniske
Kronan till förderf. Ty det hans K.
Maijt hade satt och tilbetrodt öfwer
Slott och Stad för Ståthallaren, war en
~~ähren~~ ährlig Welwijse man af gammal
ansenlig adel benämnd Johan Sparre
till Byggwara, och honom till bistånd
2 andra ährlige Welwiste adelmän
Christopher

Christopher Andersson til Wäsla, och Lars Andersson Rålamb til Lännä:

Hwad beståår nu Johan Schytte uti den punct, at Pohlniske Ständer hafwa besatt Calmar. Hela armaden war med största ofärning. Men efter han icke drabbade rätt, så kommer han med ett annat lage, och säger at de Pohlar hafwa practicerat och förnyat at intaga Elfsborg under den Pohlniske Cronan, så är nu detta så grofligt diktat, at bönder märkte komma. Ty Cronans Pohlands Ständer begynna sig icke om Sweriges befästningar, ehwar de liggande äro, mycket mindre om den befästning som ligger wid Wästerhafwet. Så är det och allom witterligit, at de Pohlske Riks Ständer aldrig wiste deraf, hwart hans Kongl. Maj:t på den tid skickade ut sina skepp, och ingen Polacker woro derwid i följe, utan Ammiralen war en Swensk Krigsherre, Hr Johan Gyllenstierna etc.
Krigsfolket woro Tyske och Skottske.
Ret så är och i denna punct lögit.
Den Högwördige Orator och Broderen Johan

Skytte

Skytte kommer igen och berättar, att
Polackarna hafwa utsändt en hop Ryska
ryttare til Finland, at intaga dess lands
befästningar under den Pohlniska Cronan;
Den som intet wanwettigt war, än allt är
sant, som denne Joh: Skytte i sitt bref
förmäler, den samma kan til äfwentyrs
hålla honom för en redeligaren man
än han war, men sannolikt när de be-
se hans ofömmiga smäde skrifter grant
igenom, då må de hålla honom för en
ohyfsad och grof wäderwillinge, som icke
hafwer det minsta wett, at kunna, hwa-
dan honom bör tala eller skrifwa om
ett Högloflt Konunga Bilets ständer,
utan griper dem med största ofwer-
mäg om, och det som än wärre är
förminskar Guds smorda, sin egen Lag-
krönta Konung; Hwem wore så owett-
tig som icke kunde besinna, at en
mäktig Potentat, som hade at med
de mäktigaste Konungar, hwilken under
sig icke skulle wara mäktig at utrü-
sta 2 eller 300 ryttare sina betryg-
da undersåtare til hielp, när de derpå
fordrade, emedan hans Kongl. Maj:t
skulle

skulle anmoda de Pohlniske Riksens-
Ständer derom? Som Hans Kongl-
Maj:t och aldrig anmodadt.
Uti alla dessa grofwa beskyllningar
består Johan Skytte med ofrmning, och
skämmes dock icke at kalla de Pohlniske
med förackt, Waskorna Pohlar, der
han icke hwad han sielf är för ett
otidigt foster, kommen af en be-
skemma moder, hwilket Hertig Carl
sielf bäst wiste som hans moder uti
Nyköping som offtast besökte, oansedt
hans foster fader Bengt Skräddare
hette, och war först en Borgare, som
förde handel med Lübske grå och hjel-
ler nya fångeleidor, unghrrarna
och Hertigen i Nyköping.
Han lät utgå på tryck hwad som i
Pohland skulle skedt wara, och icke
uden hwad i Swerige skedt är.
Derutaf hwar Stor Cantzlern i Polland
Hr: Johannes Zemoisky rådde Hans
Kongl. Maj:t ifrån ofta krig, som Hans Kl:
Maj:t wille hafwa emot Hertig Carl,
på den Riksdag som stod i Warsow A:o 1600

man

men bleff /: säger han :/ sedan af de awunds-
liga och Jesuiternes Legat uti Stora Ryßland
i Zwatzau bragt dertil at hanom mot-
te Jesuiterne sin framgång. Dessemellan
de, hwar Woiwoden af Widden, Jesuiterne til-
budit sig godwillig hanom krig at ut-
föra: och beskrifwer så dristeligen, lika
som de Pohlar hade haft Skytten med sig
uti alla sina hemliga rådslag, nämbl.
på hans Kärlighets skull etc.

Widare säger han at de Pohlar hade
några fahnor Pohlniska och Tyska Ryt-
tare uti Lifland, förän Hertig Carl kom
til Lifland; och at Woiwoden af Wen-
den H:r Farensbach hade tilförene lå-
tit upsätta edicta eller mandat emot
Hertig Carl på Stadsportar och Kyrko-
dörrar. Item en engl. wägs ifrån
Krönan wart mönstrat 700 Tyska
Ryttare, och 200 Pohlar d: 4 Junii A:o 1600.
Hwilket Jesuiterne dock aldraminsta förmening
med sig; hwad sedan uti Dilstad mön-
string på den 4 Junij belanger.

Man eftter Hertig Carl, som förbemält
är

nå, nogsamt Tyranniserat i Swerige och Finland, sände han sitt folck öfwer til Narfwen A:o 1599 som då strax intoge förbem:te Stad och Slott, [illegible] [illegible] til att utrosta, hwilka togo Stathållaren Otto Yxell fången och lefwererade Hertig Carls folck både Slott och Stad. Om wintern der efter sände Hertigen några Ryttare fänor, som intogo alla hus i Estland och förjagade hans Kongl: Maij:ts tienare och undersåtare som tilförene måst ifrån Swerige och Finland wikit, och der i Estland en tid warit huld: Så att desse nödgades sig till Pernau och Riga och annorstädes. När Hertigens folck sändes hölls hus i Estland, som skedde uti Februarij, Martij och Aprilis månader A:o 1600. Hwarne will förtänka de Polniska Bönder, at de icke måtte besittia sina hus och Städer, eller förskicka några hundrade man til at förswara deras gräntzor? Hwilcket doch först skiedde uti Julio Augusti och

Septembr

Septembr: A: 1600.

Thet beskyllas förmänes förbem:te Schytte, at hans herre Hertig Carl sände bref och bod til de Pohlar på den tid han först kom i Liffland, at de wille betänkia sig och afstå med deras förehafwande, och at de Pohlar skulle hafwa tagit samma bud, och latit kasta i et djupt torn uti Riga: Thet är wäl ingalunda til at undra, fast denne Skytte skrifwer ibland diktarorna, efter han hafwer fått det namnet Skytte. Ty alla ärliga män weta, at Hertig Carl aldrig sände bref eller bud til någon uti Pohland, förän han hade deras gräntzehuus Pernau inne; och likwäl skämmes han icke til at säija, at de Pohlar kastat brefwet och togo budet med sig til Riga, och kastade honom uti et djupt torn. +

Så efter det förbem:te Schyttes skrifter alla äro en uphittad osanning, som skamberligen är til at se, är derföre ock en fåfäng syssla dem mera at förläggia, och widlyftigt onödigt; Ty in Summa, der hemma inga orsaker gifna

woro

woro: och wille likwäl förmena de Sol-
lar at mönstra låta deras folk. och är
under at han icke framkommer med
någon annan Oration, at hans Kongl.
Mayst uti Dannemark hafwer och
gifwit orsak til Krig, som hafwer så
ofta låtit mönstra sitt Krigsfolk;
och aldraminst, hwi Städer i dessa Länderna
äga. Men Hertig Carl som rätta
orsaken war til all oenighet och blods-
utgiutelser, först med sin rätta Her-
re och Konung, och sedan med an-
dra angränsande Potentater och Land-
skaper, den giör Skytten både fri och
helig: Så plägar alla Inquisitorer
och tyranniska Sinnen giöra.
Men man wille komma til första be-
gynnelsen af denna tractat igen, och
widare berätta om Hertig Carls blods-
törstighet i Lifland.
Efter som förbemält är, Hertig Carl
kom til Lifland Ao. 1600. och förde med
sig wid pass 30000 man Ryttare och Knek-
tar, ryckte strax utan något beständigt
för Pernou, lät samma Stad och Slott
beskiuta

beskantza och beskiuta, låg derföre en kort tid, doch miste uti sina skantzar öfwer 100 man. Imedlertid sände han Carl Carlsson med 3000 man til at intaga Kockenhus, som hörde Woiwoden af af Wenden Hr. Farensback til. Men när de komma på 2 mihl när skullent wid at Hr. Farensbaks hof, där mötar Hr. Farensback dem med ä-gen fahnor Rytteren, och slog dem öfwer 1500 man utaf. Det war hans första lycka uti Lifland. Men Hertig Carl som ännu låg för Pernow, begynte at gifwa sig uti handel med dem som war til förordnat uti Slotts lofwen, eller som der skulle under Starosten, och sawalte honom at upgifwa Slott och Stad. Hwilken haupt-man är sedan uti Warschau afhuggen worden. Derifrån ryckte han sig til Rewel, och i första ankomsten miste han til 20 personer. Sedan fick han slottet in med dagtingan.

När hans folck komma för Lais, höllt sig Hwarmen på Lais wäl, och slog af hans folck til 60 man, förän han fick det sina.

Ryckte sedan för Dorpt, skantzade och be-

sköt

stiod det, förlorande någre stormar, och miste til 320 man. Sedan sände Hertigen imedlertid något folck, som där skulle intaga Kockhuis, lät skiuta minan under för porten, och miste 13 af sine Knechtar: Der blef och fändren Carl Hindrichsson död. Hertigen sände och sedan samma gång sin öfwerste Mauritz Wrangel til Wenden med 6000 man. och ändoch det war litet Krigs folck förhanden, nemb: någre fahnor Pohlniske Ryttare, som Woiwodens Sohn af Wilden, Hertig Johan Ratzewill, H:r Ludwig Weijer, H:r Sapiecha förde, och kunde alles wara 400 man. Då förtröste desse likwäl sig på gud, och tröstade på en rättwijs sak, ryckte ut til de Swenske, som höllo uti deras feldtordning både Ryttare och Knechtar, slogo mannelingen til, och genom guds tillåtelse fingo victorien och nederlade på walplatsen 4000 och någre personer, föruten de som druknade uti ahn, der de togo flychten, och ... iden bar dem, och de som wärst blefwo fångne. Han miste 13 Ryttare och Knechter

Knecktefahnor, 8 st fältstycken, och öfwer 30 fångar etc: Blef och en hop adel der fång-en, som war Jöran Hindrichsson, Jacob Jöransson Claes Bengtsson och månge flere.

Imedlertid ladde Hertigen in Dorpt, Wolmar sin största stada, at han derföre den gången miste öfwer 500 man. Sid der til fånga Hr Henning som war oeconomus, så och hind: Romell och Casper Tysenhusen den yngre med andra fler-re.

Sedan drog han til Lemsall, derföre miste Hertigen 30 Knecktar, förstan han det intog. För Nyslott miste han, när han eat stinta til storms 38 personer och halfwere sårade.

Item för lilla Roop och stora Roop, miste han 23 personer.

Sedan för Rönneborg miste han 30 Knecktar och 4 Ryttare.

För Wenden och Ermes miste han til 60 personer.

Derefter intog han Wenden, miste derföre 30 personer.

Wid Ermes blefwo 16 Knecktar fangne.

Wid

Wid Margenborg 21 både Ryttare och Knektar.

För Rigga miste Försten 30 man af sina Knektar, item för Wolmar 30

Wid Pöla miste han förrän han fick in Slottet 24 Knektar, hwilket han sedan igenom Dagtingan sedan inbekom.

Rytter drefwo til Kakenhusen, beskiöt Staden först til storms, miste 3000 man för Staden, låg sedan länge för Slottet, och miste der 6 stormar, på det der blefwo slagne den resen 600 man, at all grafwen låg full med döda Kroppar.

När han sålunda inbekommit hade Kakenhusen, då sände han Carl Carlsson dit med et untsättje folk, som skulle giöra hans folk tilförning, blef deröfwer slagen intet långt ifrån Ko-ca 400. man. Detta war den första Segerwinning, genom hwilcken han Hertigen inbekom Lifland til 26 Slott, och berömde sig af denna

Victoria

victoria, lika som han hade warit Hani-
bals lika: och hade doch sjelf intet mot-
stånd hafft, men de fattige skyttarne
och Knechtar rofwade intet underwärdes;
hwilka när man tilsåg, hafwer han mist
öfwer 8436 personer.

Then här effter går hans lycka först
an, effter som han hafwer hafft rätt
till detta Krig.

A:o 1601 om wintarne, sände Hertigen
Fabian och Frommert Tysenhusen
med 300 man och en hop fetalie, som
skulle föras till Kokenhusen. desse blefwo
twå blefwo slagne under gången wid
Selen den 29 Maij och 120 man. och
fingo Polackarne den gången rede
penningar några tusend dahl:r och
öfwer 200 wagnar fulle med feta-
lie, samt de fört stycken.

Jmedlertid hade Woiwoden af Wildan
Hertig Christopher Radzevill och H:r Carl
Kallkevitz belägrat Kokenhusen.
och kom Carl Carlson til at wilja und-
sätta de Swenske der inne, då mötte
te

te honom några hundrade man och Soldater, som slogo honom 430 man af och fingo mycket byte emellan Kåkenhusen och Kola.

Något derefter den 17 Maij 4 mil ifrån Kåkenhusen, slogo åter de Saxar wid 300 man af de Swenske, som med tilföring kommo til at undsättia Kåkenhusen.

Den 13 Junij kom Carl Carlsson på ungf. 7000 man stark til at undsättia Kåkenhusen. Om dessa tid förbemälte woiwoda Hertig Radzewill, Kunstrup, dy-rydde han emot dem 1 mil ifrån sitt Lager för Kåkenhusen wid en öde kyrka kom med dem til slags. Då blefwo de afslagen, och miste 3000 man näst alt sitt fotfolk och 17 fält-stycken.

Dagen derefter som war den 14 Junij — gåfwo de Swenske up Kåkenhusen på nåde och onåde utan öfwerwär och med der wärjor: då war dem sagt ut-gwilden som bekants hafwa en dehl

wärde

wärde penningar hos sig, skulle förbryta
lifwet. Gericktet derföre skiedde, efter
de gemene raf många penningar i för-
stone bekommit hade. Doch funnes
der en part ibland som hade en hop
penningar hos sig emot förbudet.
När Heidukerne det förnummo, be-
gynte de til at ransaka, då skulle
sig en Hofman til wäran och nyttja ut
Sabelen för en Heiduk, och högg honom
i hufwudet, derof kom et sådant tu-
mult, at alle de Swenske blefwo slag-
ne och i Dünen fördränkte til 3538.
personer, item behöllos fångne de som
i Wotte lifwen och befäste på fästnin-
gen warit hade, som woro Christer
Somme, Jesper Anderson, Åke Bengts-
son, Herman von Biuren, Hans von der
Warde, och Hans Swart. Sedan som det-
ta underlag skiedde wid Dünehusen,
nyttja Woiwoden af Wilden och Hr Claes
Kottkowitz derifrån och til Dunenborg,
då kom Hertig Carl ut, antog nyckan
dels dit. Men efter de Polen woro icke
starkare än 3000, och hade wiste kund-
skaper

slagen at Hertigen war 25000 stark, –
ryckte de derifrån och til Riga, och
sände han någre Lodjor. Men Herti-
gen blef liggande wid Nymöln 2 mil
ifrån Riga, och sände han någre Lodjor
up i Dünan. Då föllo de Rigiske ut
och skarmitzerade med dem, så at 30
man kommo i koppel och blefwo af
de Danske med deras Capitain Mi-
chel Schultz och 10 fångne. Då sände
och Hertigen åtta skepp in i Dünan.
Då lät Hr. Farensbach taga någre skjö-
ten af Riga Stad, och drog med sina
Soldater 1200 stark, och skantzade der
på landen. När de Danske det
förnummo begynte de med macht
at warpa och taga sig ut, men u-
ti samma uttog blef et skepp stån-
dande på stranden, hwilket sedan
~~blef~~ afskiutit och förbrändt i grund,
och skjöten blefwo sedan upptagne
och förde til Riga, sedan som än-
dra kommo in på andra sidan, blef-
wo åtren 10 fångne och fångade utaf
det Polniske Krigsfolcket, som woro
på Dünamünde, förutan hwad som

skamfiret

framfördt blef af Bydarna utur
Skantzen på de 7 Skepp; som ändeligo
detta skiedde den 15 aug: A:o 1601. +
Den 30 augusti då Hertigen uti 8 dagar
hade lagat wid Kyrcholm, och hade kun-
skaper om någre Liffländare, att Hr
Farensback hade latit skantza uthan för
Riga förstad, då giorde han infall att för-
wyrka och uttaga samma skantz inn,
måste han så hwart dag wart läger der-
ifrån och miste til 1500 man. Den 2.
September komme de Swenske med
någre lodjor up i Dünan twärt öfwer
Riga Stad, då fölle Hr Farensbacks Sol-
dater ut och fingo en lodja sampt 2
fångar. Samma dag strandade ett
Skipp wid Dünemünde, då fingo de
10 fångar och sega 8 skiöt, bekommo
Bydarne, fetalia och allt hwad som der-
på war etc.
Den 5 Septemb. lät Hertig Carl skantza
på andra sidan Dünan, och lät skiuta
5 fäniker på skantzen. Men de Regist
Sluto wäl grafwen Bydarne til den uthan
uphörande af deras wallar, och Slu-
tande många.

Den

Den 8 September sände Hertigen 6. Lodiör up i Dünan at plundra på Chur landssidan; deraf blefwo slagne öfwer 100 man för de Swenska och miste 4 Lodjor. Samma dag blefwo 2 Hertigens Hofmän slagne i förstaden.

Den 10. September sände Hertigen 500 Ryttare på Kundskaper at förnimma om Hans Kongl. May:ts ankomst. Desse finge inga Kundskaper förän Polackarne komme oförwarandes på dem, och dem 300 man af.

Sedan lät Hertigen föra några grofwa Stycken uti sina Skantzar öfwer Dünan, förmente med flit at beskiuta Riga Stad. Emedlertid hade Hertigen andra Ryttare uthe på Kundskap in emot Kokenhusen, der komme Kongl. May:ts Krigsfolck med dem tilhopa 6 mihl ifrån Riga, som gåfwo dem Kundskap, at Högbemälte Hans Kongl. May:t war redan kommen med en ansenlig Krigsmakt til Lifland. Derföre lemnade

de

de Tiernaste 160 man til Lägret som
slagne blefwo.
När Hertigen sådana kundskaper fick,
då blef han icke annars til sinnes,
än så som en som blifwer tagen uti
en annars rijsthuus, hans fiender
wordenade någorlunda upp så at han
mente han skulle giöra redenskap
huru han hade hållit huus uti Liff-
land: Thy ehuru han strax sitt folck igen
ena utaf Skantzerna om natten e-
mellan den 15 och 16 Sept: och blefwo
tagne i hans skantzar för Riga 20 fån-
gar. När han nu följdes lopp der-
ifrån, ryckte han med sit folck öfwer
det watnet Düna, och förtöfwade der
några dagar
Jämwäl har tid skref Store Cantzleren Ge-
neral Krigz Öfwersten Hr Johannes Samoi-
skij uti sitt och Hr Stanislai Solkiewski
namn til Hertig Carl och fientel. Swerri-
ges Krigsfolck, förmente dem at de
icke skulle sättia sig emot til fäcktt, än
ten hålla med dem en oprichtig fält

slacht

sändt, och lyder H:r Samoiskis skrifwelse
så lydandes, som följer efter.

Johannes Samoisky til Zamos, Polniske
Rikets store Cantzeler och General Fält
Öfwerste. Jag och den Edle och Wälborne
Herre H:r Stanislaus Solkiewski Lem-
bergiske Castellan och Fält Höfwitzman,
så wäl som alle de andre Rijkz befallte
samt alla Kongl: Maij:tz til Pohland och
Swerige etc. församblade Rijkz män
ifrån Poland. Gifwe eder Hertig
Carl til Södermanland, samt edt an-
hang och tillhängare, hwadan til at
erinra, ändoch wij icke wore plichtige
med eder någon rätt til at bruka,
hwadan skulle at J hafwen förgätit all
menskelig rättighet, och förutan edra
ed och Bewarenes förra fridz upsäije-
se emot Hans Kongl: Maij:tt Polniske
Cronan och Storfurstendömet Litouen,
med wapn och wäija den Provintz Lif-
land intagit, hwilket Högbem:te Crona
och Storfurstendömet Litouen tilhörde,
som af de Pohler och Litouen genom

swärdt

nijdet blef förorsakat är, och de det så
många åhr hårdt beslutit och innehafft
hafwa. det J hafwen öfwerfallit, öde-
lagt och fördärfwat, och genom sådant
oförmodeligit något wåld och fiendskap
intagit, intet achtandes menskelig rätt
och Polniska Cronans och Storfurstem-
dömets Litowen uti denne del emot
Eder brutit; Efter som wåra föräl-
drar i stor åhning hafft hafwa aldrig
till något orättfärdigt Krig någon
orsak att gifwa. Men emot sådan
stor otidelig orätt och wåld, som J e-
mot oss öfwat hafwen, wele wij med
alle sin största macht och krafft oss för-
swara. Dock likwäl gifwe wij Eder
härmed tilkänna, det wij med wårt
Krigsfolck äro inkomne, sådant Hans-
Kongl: Maij:t så och Polniska och Litowiska
goda namns tilfogade förtret och olim-
pa i denne wår rättfärdige sak med
Guds hielp til at fullfölja och afläggia.
Såframt J nu äre rendlige och ähr-
lige Krigsmän, och för wärwara och
fält.

fältflychtige eller wilja wara hulde,
utan tänken Eder en rättfärdig sak haf-
wa at understöda, hwarföre J detta
oförmodade Krig begynt hafwen, med
hwilken J Polniska Kronan och Stor-
furstendömet Litowen tilhörande pro-
vintz listeligt utöfwat hafwen. Där
mane och fordre wi Eder til Krig och
Kamp med oss at hålla, i den til för-
sikt, at J ären med Eder wapn och
wärjor til reds och på platsen fänna
låta, och ingalunda som röfware i
Eder groper och gömmor Eder gömma
och förwahra, eller widsen hwad J
welen taga til flychten och löpa. Ty
är det intet tid at tala om flykt eller
löpa, utan rätt ut med wapn och wär-
jor bewisa på platsen om Gud allzmäch-
tig wår rättighet Kongl. Maj:tz til Polen
och Swerige etc. och Storfurstendömets
Litowens Krigshär will förträda och för-
swara. Om samma rättfärdige
Guden warder hwardera domare blif-
wande, för det J ett hedniskt oändeligt
Kijf och owillie uphwält hafwen. —

Gud

Gud tofwer wäl med krafftet en liten tid, men så är och Carl din ätte och blodh med hela werlden witterligit, hur du din Broder Sohn, du som en underståte under hanens hände, din egen Herre så skämlig bedragit, och huru du hafwer dine grannar utan all orsak öfwerfallit. Med wäl en wij wela Hans Kongl. May:tt och den gantske menighets Lasta och Länder nu lemnadt tilfogade skade och orätt med wåra händer intet ohämnadt blifwa låta. Skrifwit i Fältlägret wid Kockenhusen den 23 Septembr. A:o 1601.

Johannes Zamoiskÿ
Polniska Cronos Cantzlar
och Fält Öfwerste etc.

Men Hertig Carl, som hade en orätt färdig Sak, han tog fejdtenn med sin rät warahög, och när han hade dett wär fältfejdtig worden, lemnade han efwer 1000 hinder hwer finderi blefwo ihiel slagne, och öfwer 100 fångade båda Rytteran

och

och Knechtar; Då de rychte om hwaran-
nan heemligh til Skiepz och heemliga till
Lands, så at Hertigen sielf gaf sig ingen
ro förän i Pernow, doch fördröjde han sig
icke länge där utan begaf sig til Refel,
och uti all then största wäder Is och Snö,
begaf han sig med sin Furstinna och barn
till Siös åt Finland, der många Skutor
omkommo, och til 300 man drunknade.
Baron och några af hans Scotta drefs
sen in på Estlandz sidan och til Dü-
namünde, der Skipp och gods förgingo
med 50. man, de andra som komo
til Lands, blefwo slagne til 40. perso-
ner. Det så beskyddade han Lifland,
der bewiste han sig illa wara Hannibals
lika, efter som han tilförende af Liflän-
darom war utropat.

När Hertig Carl således war segelfärdig ut
ur Lifland, som skiedde den 27 Septemb.
1601. och högbemälte hans Kongl. Mayst.
war kommen med en ansenlig -
Krigsmacht in i Lifland, och ryckte
öfwer den strömmen Dün, och belägra-
de Wollmar, lät skantzar och besluta

Staden

Sedan ifrån den 20. October och in till den 18 December blefwo der slagne till 70 personer, och Carl Carlsson med Jacob Pottesson fångne. Något derifrån blefwo Hertigens folck slagne til 100 man. Sedan förlupo de Swenske det ena huset efter det andra; blefwo slagne wid Lemsell 40 man, och eljest ifrån Worte-nick 36 personer af Cosakerne. Imedlertid som Stor-Cantzleren låg wid Er-pell om wintern A:o 1602. blefwo slagne här och där i Lifland af Hertigens folck til 200 man som antecknat är; och när Stor Cantzleren ryckte för Felin, blefwo slagne emellan Karkhus och Dorpt af de Ryske 120, som woro på Kundskaper: Sedan blef Felin be-lägrat, beskantzat och beslutit till storms, der Hertig Carls Statthållare Arvid Tönnesson hade låtit lägga krut under muren, men den som det skulle antända, tände för tidligen sedan på, at Statthållaren blef illa skamfierat och wardt och andra 40 personer med honom, så at der blefwo tilbaka med

Lifländarne

Lifländarne, som där blefwo uthuggne och nästan slagne til 100 man.
Därifrån rytte Hans Maj:tz Krigsfolk til Wittensten, beskantsade och beskiöto Slottet, en tid derefter finge de Swenske kunskaper, at Hans Kongl. Maj:t hade skickat Krigsfolcket en stor Summa penningar, derföre fölle de af Slottet några hundrade man, uti den förhoppning, at de skulle bekomma samma penningar, men detta deras anslag gick intet an; ty de [illegible] fick i tid wetta deras förehafwande och lät bemanna den wägen så at 300 blefwo i Morasset slagne. Äro och blefne slagne samma tid en mijl ifrån Kyfla 200 man af Lifländarne och Swenska samt all deras Tross borttagen. Och wid St. Brita Kloster blefwo slagne af Hertig Carls Bonde Rytteri, som kallades mars karlar 130 man. +
Strax på samma tid hafwe de Tyska Rytteri, som Stor Cantzleren hade sändt

på

på Kundskaper, Kommit til mötes med Hindrich Liewe, som förde Hertigens folk och slogo dem 70 man af. Item wid Åsunds bryggor blefwo slagne 200 man wid Wassenberg 30 man.

Nu will man hämnd hwad uti Liff-land förelupit är, lätta bästa, och bese, hämdlades Hertig Carl, då han i Norrige framhärdade uti sit tyranni, och hänt han lät då sina halshugga och stegla dem han hade misstänckt på.

Och hände sig at en Stockholms medelborgare hade warit i Lifland, och kom at fri resa hem, och förde med sig en tunna Strömming som war sänd til en Borgare i Stockholms Stad. Uti samma Strömming tunna några bref inlagde, som woro skrifne om några Kundskaper från Liffland. När detta spordes, lät Hertig Carl taga samma Borgare til fånga, befallte så en sin tienare benämnd Daniel Hanson, at han skulle låta pina honom, som och skiedde

Lifländarne, som där blefwo uthuggne och alenast slagne til 100 man.
Därifrån ryckte hans maj:ts Krigsfolk til Wittenstein, belägrade och bestörte Slottet. En tid derefter finge de Swenske Kundskaper, at hans Kongl. Maj:t hade skickat Krigsfolcket en stor Summa penningar, derföre folls de af Slottet några hundrade man, uti den förhoppning, at de skulle bekomma samma penningar, men detta deras anslag gick intet an; Ty de [illegible] fick i tid wetta deras förehafwande och lät bewaka den wägen så at 300 blefwo i Morasset slagne. Åro och blefwe slagne samma tid en mihl ifrån Ryfle 200 man af Lifländarne och Swänske sampt all deras Tross borttagen. Och wid St Brita Kloster blefwo slagne af Hertig Carls Wonde Ryttare, som Kallades Mars Karlar 130 man. +
Strax på samma tid hafwa de Tyska Ryttare, som Stor Cantzlern hade sändt

på

på Kundskaper, kommit til mötes med
Hindrich Liewe, som förde Hertigens folk
och slogo dem 70 man af. Item wid
Åsunds bryggia blefwo slagne 200 man
wid Wesenberg 30 man.

Nu will man hänwisa hwad uti Lif-
land förelupit är, under Låsen, och besin-
nandes Hertig Carl, då han i Norr-
ige framhärdade uti sit Tyrannie,
och hwad han lät då pina halshug-
ga och stegla dem han hade missto-
ncke på.
Och hände sig at en Stockholms medel-
borgare hade warit i Lifland, och kom
af sin resa hem, och förde med sig en
tunna Strömming som war sänd til
en Borgare i Stockholms Stad. Uti-
samma Strömming tunna woro några
bref inlagde, som woro skrifne om
någon Kundskaper från Lifland.
När detta spordes, lät Hertig Carl taga sam-
ma Borgare til fånga, befalte så en sin
tienare, benämnd Daniel Hanson, at
han skulle låta pina honom, som och
skedde

skinde. Han blef uphängd med hän-
derna och bands stora stenar wid föt-
terna på det han skulle bekiänna
det han aldrig wiste, och muste hä-
sedan i galgan.
Samma åhr 1602 lät Hertigen och
uphänga 2 Hofmän på Jerntorget
i Stockholm för några orsaker och
mißtanckes skull.
Item lät engyja en Hofman på Skö-
stegel, som hade fört ut Hans Kongl:
Maij:ts Mandat ifrån Finland till
Swerige.
Lät ock uphänga Daniel Danielsson
för mißtancken skull, att han hölt
med Hans Kongl: Maij:t.
Här kan man icke förbigå att förmä-
la, huru Hertigen wäth som en skrym-
tare ställt sig uti den sammankomst
som han hölt i Westerås A:o 1602 den
20 Septemb: och andre Hertigens prac-
ter sålunda.
Till att underwisa all ytterlig blods-
utgiutelse, då wille den Högborne Fur-
sten och Herren Hertig Carl Swerigets Ri-
kes

tes ärf Fursten, Hertig til Sudermanland,
Närike och Wärmeland etc. giordes med
Hans Kongl. Maytt. i Pohland och Polni-
ska Cronan en ewig Fred på efterne föl-
jande Conditioner som följer, hwilka
utaf Konungen på sin och sin Sohns
wägnar, som och af dess hela Polniska
Senat och Riks Råd, med Ed, bref och
Sigel, så och med löftesbrefwen må
wara nogsamt til förende förwissa-
de och förwarade.

1: Skall Hans Furstl. Nåde ärkänna
Konungen i Pohland och efter hanom
hans Sohn til Swerjges Koning och
Crona, hwarifrån han tilförende wa-
rit afsagd.

2: Skall Religionen wara fri öfwer
alt Swerjges Rike; dock Hans Fur-
stl. Nådes furstendöme undantage-
andes, der intet Påwiskt Exercitium
skall införd blifwa; men utom Fur-
stendömet må wara Libertas Religi-
onis, och så wäl de Påwiska, som den
Lutherska

Lutherska och alla andra Religionis exer-
citia; som undersåtarne wedertagne
wara, frije warda.

3° Emot detta förbemälte skall all owillja och owänskap af grunden förlikt och aldrig ihogkommen warda.

4° Sedan skall Konungen i Pohlen och Polniska Kronan uppdraga Hans Fur-
stelige Nådes efterkommande til att Lähn, dess förnämnde Hus uti Lif-
land, och dem ... Hans Furstl. Nådes efterkommande til ewärde-
lige tider, såsom äro: Hapsala, Lode, Lehall, Kåkenhusen, gamla och Nya Pernow, Felin, Dalib, Lemsall och Kreiden.

5° De andra Hus och Städer som Hans Furstel. Nåde den Polniska Kro-
nan hafwer uti Freden ifråntagit, will Hans Furstl. Nåde dem igen lef-
werera, dock så at alla Lifländer, som derunder bodt hafwa, så wäl Adel som Borgerskapet i Städerna

skola

skola wara frie uti sin Religion li-
ka som i Pohland, och hwar och en bekom-
ma sina godz igen, som bewisa kan
at honom och hans föräldrar af ålder
hafwa tilkommit. Och elliest inte och
behålla alla wälfångna Privilegier,
som de uthaf Ordning Herremästarne
och Konungar tilförne hafft hafwa, och
ingen inte til onda, til hwilkendera
parten han sig i den feida hafwer til-
slagit, utan aldeles wara förgätit och
aldrig ihugkommit.

6:o När Konungen med den Polni-
ska Cronan det hafwer laferat och til-
sagt, och kan förenå at derföre gå
i Lyfte, och sägia god; Konungen i Dan-
mark för twå gånger hundra tusend
dal:r Chur furstan af Saxen för 100000.
Chur furstan af Brandenburg för 100000.
dal. Lybeck Stad för 50000. dal. Dantzig
Stad för 50000 dal:r då will hans furstl.
Nåde öfwerantwarda Konungen alt
Swerjges Rike, och updraga den Polniska
Cronan alt hwad hans furstl. Nåde
ifrån

ifrån dem wunnit hafwer. Doch med den bestånd, att Konungen til wara säkerhet, skal låta wara uti Hans-Furstl. Rådets wåld, Calmar och Elfs-borgs befästningar, med derab un-derliggande Lähn, att uppehålla befäst-ningarna med. Derföre will Hans Furstl. Råde deit giöra Konungen redo och räkenskap. Men att det andra will Hans Furstl. Råde up-draga Konungen, och låta honom genom sina Gubernatores förestå och regiera etc. Datum ut Supra.

Utaf detta så wäl som utaf alt an-nat kan man se, Hertig Carls stora falskhet och bedrägeri, thy ullan ägheli-ge dermeste men som fremmingen kär hafwa, är det witterligit, at Högst-berörde Hans Kongl. Maj:t, ehuru efter Hans Kongl. Maj:t för Hertigens upror skull, affärdade sina fullmyndige Sändebud. så wäl som gafwar med-bref och Mandater in i Riket tille-

Hertigen

Hertigen och Rijksens Ständer; Ty kan
det aldrig bewijses, at Hans Kongl. Maijt.
någon tid hafwer fordrat eller begärt
någon frihet på Religionen eller twang,
utan hwad som begiärt war för H.
Kongl. Maijts. Crönning, till hwilken be-
gären Hans Kongl. Maijt. hade fog och
rätt, i synnerhet på de rum som den
friheten hafft hade för Hans Kongl. Maijt.
och ifrån Högloffl. Konung Gustafs Sohn
Erichs och Hans Konung Maijts. Crönning
war hållen, och Rijksens Ständer bade
med förskrifning och Ed nogsamt förförg-
de woro, då hade Hans Kongl. Maijt. al-
drig derom anhållit, eller til det
minsta begiärt. Likwäl kommer
Hertig Carl och ställer den Rijksens-
Ständer fram, at han will dermed
förskaffa dem frid, lika som Hans Kongl.
Maijt. wille wåldsl. twinga Rijksens Ständer
under en annan Religion, än den
allmänneligen i Rijket wore. Man
den som icke förstår Hertigens upsåt,
kan märka grant på efterföljande
puncter

puncter. Först wille han wara den mäg-
tigaste i Swerige, och icke låta sig be-
nöja med sitt Furstendöme, utan
wille behålla Calmar och Elfsborg-
samt största delen af Östergiötland
och Wermland. Ja icke allenast det,
utan han wille wara waldandes ut-
streckt genom hela Lifland, ifrån
Wäjsen til Estland och intil Ludena-
husen wid Littowiska gräntzen, wel-
ens til 10 Befästningar, Städer och
Slott.
Härmed är ingalunda emot Religio-
nen, utan Hertig Carl holt religionen
fuller för regionen, och stämmer icke
formeln, at alla befästningar, som
han i Lifland ifrån de Polens tagit
hade, dem wille han gifwa igen.
O J förblindade Swenske! förnimmen J
icke ännu hans opinning, är icke
allom witterligit, at när han förlog
Lifland Aº 1601. och högbemälte Kongl.
Maijt med den Polniska Krigsmakten
war kommen i Landet, då tog hans
Maij:t

maj:st med stormande hand, icke al-
lenast befästningarna uti det Polniska
Lifland, utan och Littauiskan som ligger
under Swerjges Crone. De andra hind-
ren förlupo de Swenska sälsära A:o 1601. och
1602. under för den tid som han höll den-
na församling uti Westerås, som skiedde
1603 den sjette Septembr. Hwaru woro då
de hinder som han tilböd sig att leverera-
re Polska Cronan. Ty då allaredan
hade Polackarna dem intagit, och woro
icke i stånd wäld utan det giorde
han allenast til att wilja försvara, hwad
den Swenskom i hiertat låg om hans
Kongl: Maj:ts hemkomst, och efter sin
plägsed dem anfallande med osanning
bespisa. Och oansedt han alt mist ha-
de, lät han ändå i alla kyrkor för den
stora segerwinning han i Lifland hafft
tacksägelse giöra.
Likwäl hafwa Rikssens Ständer i Swerie
ge sielfwa låtit öfwertala sig af Hertig
Carl: Då som och i denna dag af hans
Son Hertig Gustaf, som de utan all
wåttwiss

wättiers hålla för deras öfwerhet. Där at
de i alla omliggiande Landskaper hafwa
en förtal och wanähra af, och man dem
för lättfärdige och mennedige hålla.
Hwad wela wij widare säja, huruledes i Lijf-
land och Norrige tilgångit är. Ao. 1603.
först sedan Wittensten blef upgifwit och
intagit och den Polske General Fält-
öfwersten Hr. Johan Zamoisky med
det Polske Krigsfolcket ryckte uti
Lifland, och den Littowiske Krigs öfwer-
sten Hr. Claes Kottkowitz Kom med
de Littower in igen, belägrade han
Dorpt, och låg derföre i samma tid.
Imedlertid fick Hr. Kottkowitz Kund-
skap, at en hop Lifländere och Estske
Bönder lågo i Läger någon tusend starc.
Drog in emot Weissenberg, ryckte han dit
och slog dem öfwer 230 man af.
Item samma åhr 1603 lät Hertigen jäm-
merligen och Tyranskeligen afliswa en
Kongl. Maij:ts tienare wid namn Nils
Erichson, och lät lägga honom på 4
Stegel

stegel, för det han införde Högbemälte Hans Kongl. Maj:ts Mandater, war det Furste-ligit, at undfå sin Herres och Konungs utskickade sändeb. Lät och då hänga en Hofman i Stockholm benämnd Hans Sigfridson, samt en Rydsemän, och för Hans Kongl. Maj:t skull.

En Konungens undersåte i Danmark, en Bofast bonde wiste Nils Erichson wä-gen in i Swerige, lät Hertigen taga fatt och skära bägge öronen af honom och brände ett galgemärke framm i ännet, oansedt han ropade och bad de ährlige Swenske män wille skona honom för Danmarks Konung skull, men ock de ährlige Swenske män war der ingen tilstädes.

Item lät Hertigen och i samma tid uphänga 3 personer wid Calmar, och 2 afhugga; en hette Måns Bengtson, den andre war en Italiener, för samma orsak som sagt är.

En Tore Bondes tienare, som war borgmästare i Skara, lät Hertigen taga längst i Norrige fången, och lägga honom på 4 stegel, för det han följde sin herres Sohn Jöns Bonde öfwer gränsen in uti Danmarck.

Item lät Hertigen sammaledes ihjälslå en benämnd Mårten Krak.

Dessutom sände Hertigen en Fransos på kundskap uti Pohland, när han kom til Swerige igen, och Hertigen fick weta, at han hade warit til måltid hos Hr Hans Weijer på Slottet, lät han lägga honom på 4 stegel.

Ao 1604 uti Sept. månad sände Hertig Carl Arvid Erichsson med 7000 man in i Liefland, som skulle intaga Weissenstein; När Hr Carl öfwerstan Kottkiewitz fick sådane kundskaper, ylte han dit til at undsätta Slottet. Dertil sökte de hwarannan en fältslagtning, som och skiedde den 15 Septemb. då blef på platsen och

ringa

vlinst på segelten af Hertigens folck 3000 man. Vii fällt stycken och 14 fahnor med 1000 trossevagnar.

När denna fältsdrabbning war för de svenske förtappad, då lät Hertig Carl förstrifwa Arvid Erichson till Sverige, lät honom martera och pina, att han skulle bekiänna att han förrådt hellst med hans Kongl. may:t och de Poler, eller han förlorade slagget.

Samma ahr 1604 förgicks 2 skepp med 300 man för Hertig Carl.

En tid uti samma åhr komma de Svenske åter för Wittensten Slott till storms och miste 170 man.

Straxt efter som Kotthowitz hade undersagt Hertigens folck wid Wittensten, ställ de han nagra fahnor in i Slottet på Kimstorp, då komma de tillhopa med Hertigens folck, och slogo 400 man uthaf dem. Samma åhr lät Hertigen på nytt annan gång jämmerligen pina Arvid Erichson Tore Bonde och

Hr.

Hr Jöns Tiesöyla Probst i Pernau, och
wore de gode män så tracterade, att de
hällre hade önskat sig att wara döde.
Ja den omilde Fursten lät dömma
intet skifwa, uthan uppå detta åhr
1605 lät han afhugga den Edle och
Wälborne Herre Herr Hogenskildt —
Bielke, den sidste ibland Swerriges
Rikets Råd, som både genom ömkeligit
wäsende, ålder fängelse och lång sjuk-
dom så swag war, att han icke kunde
stå eller gå, uthan blef buren på en stohl
på torget: Ja han förmåtte icke hålla
sitt hufwud, uthan en knekt holt honom
i håret så länge som böddelen högg ho-
nom af, lät sedan sätta hans hufwud
på en stång öfwer Södra port i Stock-
holm. Detta så blef Wälbemte Herre
lönt för sin långa och trogna tienst
han Swerriges Rike uti 46 åhr bewist
hade. Item lät Hertig Carl detta åhr
pina och rådbråka en upländsk Lan-
drik Erich Hansson benämnd. och se-

dan

den läggia honom på 5 stegel; Samt
2 af de Upländske Ryttarna, och gaf före
at de hade stämplat med de Pohlner, och
lät samma tid många andra af hans
ena Ryttare oskyldeligen giöra.
På detta åhr lät Fursten afhugga hind
Liewe, och lät sätta hans hufwud på ste-
gel wid Kyrkan på Rönneberg. Samme-
ledes Hans Hansson til Mondala
lät han halshugga och sätta hufwudet
öfwer Söder port i Stockholm, hwilken
doch honom ärligen tient, och likwäl-
förde hans wisste tiender då mäst.
Lät och på detta åhr jämmerligen giöra
och straffa Laurentium Bortangium, som
då nyligen war kommen ifrån Preuss-
land, der han studerat hade.
Detta åhr lät hertigen och afhugga en
Kunkliga hofwrättsman benämnd Peder Suens-
son. Item lät hertigen uphänga en Stock-
holms borgare benämnd Olof Hansson för det
han drack Kongl. Maijsts skåhl
under tid som han förlades hålt hemli
Swerige

Sverige, hade han förskickat 9 Lodjor med
folck och artillie ifrån Narfwen genom
Sjöen, som skulle förwäcka Dorpts Slott
och Stad. Utaf desse fingo Polackarne
som på Dorpt woro, Kundskaper, derföre
te de ut några hundrade man och be-
lade dem wägen, blefwo dråpne
sedan af Hertigens folck 150 man
med samt deras Öfwersten Mårten
Claesson, de miste 38 Stycken stora och
små, och blefwo tagne 20 fångar.
Uti Augusti månad sände Hertig Carl
Grefwen af Mansfeldt sin Krigs
Öfwerste, samt Axel Ryning Admi-
ral med 50 Skepp och Skutor til Ri-
ga och med dem 4000 man Krigs
folck, hwilka belade de Riga Stad,
begynte straxt bränna och skiuta, och
skonte intet de armas hus. Hwilket
doch Ryssen icktid ofwandrat hade
låtit. Desse foltu med Standarder,
men det lyckades dem intet. Ey
da

de Rigiske wnd sendt de främmande
skeppen woro af Lifländske krigsbefä-
let, som woro Ryttmästaren Casper
Tisenhusen Ryttmästaren Benedic von
Wallen, Otto von Medeen och During-
holts söner med stormigtfal, sammaledes
de af alla Koen och Skutor med Car-
tover och andra skeppen så medfingo-
dem, att för dem blefwo 200 man i kop-
pet. De försökte och derab lycka wind
några Ladjor att intaga och förbränna
de Rigiskas och främmande skepp,
som der lågo, men det gick dem icke
gerna an, utan miste deröfwer 40 af
sina Knechtar.
När de således fingo skygg, och sprungo med
twingade, då drogo de derifrån den 17 aug:
och in uti Curland til att röfwa och stöfwa,
der blefwo och af dem 50 man slagne.
Drogo sedan för Dünemünde och belägra-
de det til land och watn, och omsedt
att Mansfeldt brukade sitt bästa, och
menade att i en hast inbekomma sam-
ma skans, widerfors honom doch ewart,
ty

ty Rådhgrefwen Prielasur motte på
honom med Cartover och andra styken,
at han måtte wika, och giorde de
Schepen på östra strandmyntsal, at han äf-
war 100 man mister derföre; Doch
hade Grefwen af Mansfelt welbodt
at föra mera Artillerie derföre, men
Axel Ryning wille det icke tilstädia,
utan hade swarat: man skulle intet
beskiöra, tildess Hertigen kommen-
blef, då kunde han snart giöra
ände med Staden Riga och Düna-
münde på en tid. Dät på kom
Hertigen sielf til Dünamünde d: 12
Septembr. Honom tyckte at wara för
ringa at ligga för Dunamunde, utan
wille först taga Riga Stad in, drog
så med hela hopen för Riga d: 13 Sep.
med 15000 man til häst och fot, så
at de woro räknade 52 Knekte-
fänikor 22 Ryttare fanor. Lät
strax begiära, at Staden skulle be-
gifwa sig under honom, men

han

han sid det swar honom intet begå-
gendt, ty de wiste honom intet an-
nat än lat och Kontrawilje, där lät
han strax slå 4 Skantzar för Staden
med Löpgrafwar, Redutter, och
hwad mera han hade för händer; –
lät strax skiuta några Skott af Art.
stycken; sammalunda och några gån-
ger med fyrbollar, doch hwilka hwad
fyrbollar icke längre än til wal-
len.

När de Rigiske läto dem icke duka
upp, utan med grofwa Stycken höllo
dem så af, at många hette Lifländare,
som Hertigens folck läto se sig an-
tingen i Kålgårdar eller trägårdar,
så at uti de 4 dagar han derföre låg
blef honom afslagit öfwer 2002 man.
Nu hade Hertig Carl kundskap, at Hr.
Kottkowitz war förhanden, derföre wil-
le han icke låta taga sina grofwa
stycken utur Skeppen, utan hellre
sig förr ut rycka mot de fiender,

förhoppandes

förhoppandes at underlägga dem, och för
den desto bättre kunna twinga Riga
Stad, när han kom tilbaka igen; och
ändock hans krigsfolck illa eller fort,
både för hunger, regn och andra skiäl,
derinnan at giöra dem modige, ryckte
så up om natten emellan d: 16 och
17 Septemb: och så måste det armé
folcket löpa hela natten löpa i ett stort
regn.
När Hertigen kom till Kircholm, -
som ligger 2 mijl ifrån Riga, fann
han där de Polacker för sig, dock icke fle-
ra än en half tredie tusend, hwarom
hiertats dem lätteligen kunna öfwer-
winna, och gaf sig god tid at se det
Hertig Friedrich af Curland kom
dragandes med sin Adel och Rytterij
til 300 man öfwer Dünen. När
hans fält öfwersten Anders Lennarts=
son förmente Hertigen icke skulle
städia dem at komma öfwer Dünen
dem androm til hielp, då gaf Her-
tigen

tigen til fiens. låt dem komma med:
det är oss men en fröjd, dertil sva-
rade de Lifländarne tilsammans och gjord-
de sig det blifverna oss et godt byte,
så gaf Hertigen dertil med en god-
förordel på at borg. så at de Polen
icke wäl utan skada kunde komma
til hemma, tyd ställe Hr Kolkowitz sig
lika som han wille tage fejdten, och
wal at skjuta med sit krigsfolk.
När Hertig Carl det såg, gaf han sig ef-
ter dem med sit Rytteri, förmenan-
des de wille afgifwa: Men Hr Kotko-
witz som tilforna hade wikit, wände
då sin slagtordning, och slogo de tap-
pert, men det wärade icke långe,
förrän de Polen wore slagne, och Her-
tig Friedrich af Lüneborg, och Hertig
Carls fält Öfwersten Anders Lenderson
med flera 8936, woro wälwarde på
Kalksten. Ett hundrade och några i sla-
gen, på wägen och i dünan, förutan
många som sedan dödde, som wore

skutne

slottet och Borgården. Då at Hertig Carl
ändoch achtade detta för en frukost,
hade han wäl måtte uptagit för en
middags måltid.

Och tog Hertigen sielf fältet, och
mästedelen hans Ryttarij, allena
blefwo hållande 6 Ryttarefahnor,
och 46 Knechtefahnor; Efter thy sedan
Ryttarena rymde och folcket wände,
så slogs först ihiäl mästeparten af-
folcket 11 stycken och öfwer 100 man
blefwo tagne, de förnämste ibland
dem woro desse Eric Kyle, Hindrich
Jacobsson, nägst Riccard Finne Anders
Stufwert, Anders Olofsson på Duberg, och
Frans Wakerbardh, Johan von Witten-
hof, Hans von Meling Frantz Hindrichs-
son Nortman, Erdman, Möllersdorf, An-
ders Jönsson, Daniel Wagner, Jacob Roß-
lein, Jöran Wangern, Jungen Hans,
Christopher Friburg, Samuel Swerke, Lars
Schalm, hwilka doch mäst lös kommo, för-
utan Hindrich Finne, som blef [illegible]
i Krakau, effter dy han i Kongl. Maj:tz
Tiänner

Hammar för fäst ock til förende timat,
och til Hertig Carl öfwerlemnade.
Blef ock Jacob Köning fången i sjön
med 2 Fetalie Skepp, fulla med
Proviant och 30 andre skiep, fångne.

Twå dagar derefter, sände Hertigen bud
til fält Öfwersten H:r Carl Kottkewitz,
begärande at de döde som slagne woro,
måtte blifwa begrafne, antingen
han wille sielf låta begrafwa dem,
eller och tilstädja, at Hertigen måtte
låta begrafwa dem; Hertigen tilböd
sig uti lika måtto, at hwar honom det
hända skulle, wille han giöra de Po-
lacker det samma igen etc.

Dagen derpå gaf Wälborne fält Herren
Carl Kottkowitz til swar, at hwad
Hertigens begäran war angående
de dödas begrafning, efter sådant
war et Christeligit wärk, hade han
derom redan befalt, at de woro
alla begrafne. Hertigen af Lüne-
burg

borg och Håborg samt Krigs Öfwersten
Anders Lenartsson, bådt han fara till
Riga. Men detta stod derhos: at
Tu Hertig Carl skulle wara betänk-
te at swara för detta, så wäl som
andra blodbad in för Gud allsmäktig,
som du hafwer kommit på bahnen,
och warit rätt orsaken til genom din
högmod och förmätenhet, som du haf-
wer dig förtagit emot din lagkrön-
te Edswurne Konung och andra om-
liggande Provincier. Hwad tillkom-
mer, at din Lyckan så kan foga sig,
will du giöra de Pohlar det samma
en annan gång. Intet gifwer
jag det swar, at Lyckan står uti Guds
hand, doch är det wist och fast, at Gud
som rättwijs är, han straffar gemen-
ligen den orättfärdige: Men förfa-
renheten gifwer wid, at en hund,
som löper uti främmande Kiöl, och
blifwer några resor utprygd, han
fruchtar sig sedan för hugg, och när

han

han Konungs igen, och förmanar,
at en ärfste honom en Krigshäll, de
äger han derifrån: Altså skänk mig
Hertig Carl, at du med dina Krigs-
män hafwer samma lag och rätt.

Till at stöfla och rafera hemma i et
ägit fädernesland och hos under dina
gränser till watten och land, hwo de
wäldige Krigsmän, men slå sin
fiender i marken, det kommer
dem swårt an etc.

Det är kortaligen förmält om Herti-
gens resa til Lifland Aº: 1605.
Nu will man widare förmäla, om
hwad Aº: 1606 gafwas sig tildragit.
Aº: 1606. höll Hertig Carl sig med sitt
Krigsfolck stilla, tordes icke strax komma
til slags med de Polen. Men han
försammade sig likwäl icke hemma
i Swerige, utan sin tilförnade mod-
mod och Lydernig at framhärda:
Han äst och uphögge sin egen Rytter-
stora

skrea Knut Pehrsson, Pehr Jonssons-
dotter på Gefle. Lät och han en Ty-
ran giva en Student benämnd An-
der Ericksson eller Petrosa, och lät
lägga honom på 5 Stegel.
Sammalunda och en Landtshöfdinge-
man, benämnd Isak Ericksson.
Lät och uphänga en Fougde samt hans
Skrifvare på Cronoberg för det
de hafva hafft Konungs Maij:ts Manda-
ter.
Lät fördrifva 2. Pehr Linderssons-
Söner utaf Riket, för det hans fa-
der tiänte Konungl. Maij:t.
Lät röfva till Siös, Hollandare, Lü-
beckster och andra på Konungens i
Dannemark strömmar så wäl som
annorstädes, understod sig och att
skrifva till de Polniska Senatorer och
andra, ville styrka dem till uppror
emot hans Konungl. Maij:t efter han
hade spordt, att någon oenighet-
voro

war emellan Högbemälte Hans Kongl. Maj:tt och någre af Ständerne, som med honom ingen bref ärnade bewis hafwa. Men ehuru gierna han hade hulpit till hans Kongl. Maj:ts skada, så gick doch hans anslag icke för sig, utan Gud som altid har bewarat hans Kongl. Maj:t ifrån alla sina fiender, hans gudomeliga Kraft hafwer hindrat altså Rummer öfwer Hertig Carl sielf; Hertigen lät och uphänga en sin Capitain i Stockholm benämnd Herman Stråle.

A:o 1607 den 29 Martij lät den emnadeliga Fursten Hertig Carl krona sig i Upsala, der fullbordade han med giärningen hwad han sagt uti 30 åhr hafwer hafft uti sinnet, och ändoch han som en Regentare hade med månge Eder försäkrat sina Ständer och för den gemena man och undersåtar, att han aldrig stod hwar efter den,

Regementet; dock giorde han sig änd
icke allenast til en ofrämning Furste,
utan och bewiste sig mannelig, så-
och braf och Regal bryglag. Efter sin
Kröning red han på gatorna i Upp-
sala uti Strobulen Kläder, som en
galan ammenistkei, han gaf och sitt
mandat ut, at alla af Bönder och
Borgare, som wille tiena med
Hästar och rusta sig emot hans Fi-
ender, skulle blifwa Adelsmän,
lät och måla ett wapen i samma
sitt patent.
Då hade Hertig Carl besökt och tröstat
ungre af de förnämste af adelen,
som med honom altid hållit hade,
til at giöra dem til Friherrar och
Riddare på sin Kröning, men sådant
så lät han alt sammanmans blifwa
til en annan gång, ty han sindte
dem icke så godt, som han dem
tillsede.

Doch

Och är at ihågkomma, at han
med några Bryggerdags Drängar lät
tractera och plåga Bönderne, som woro
af Landtmännerne dit sände, och näst
på hans Kiöksdagar och samqwämer,
plägar ropa: Jo, Jo, Nådige Herre
til alt han pläger otilbörligen begä-
ra. En af desse Bönder och Hem-
dags Karlar bekom at godt rus, der-
med gick han icke så sachta, kunde
intet widare komma, utan bleef
der liggandes at sofwa: Då kom
en af Adelans tiänare, och skar bå-
da öronen af honom och fästa dem
fast wid hans bröst: När bonden
wacknade och hade sofwit ruset af sig,
fick han båda sina öron hänga på brö-
stet, hwarföre han sände sig illa wara
til Konungen. Men Hertigen gaf
honom sedan sitt bref, at han sina
öron Christeligh miste hafwa på sin Krö-
nings Högtid; och blef bonden befriat,

at

at gifwa altijd öfwerman i taflan,
samt med barfotat, til bewis, at
de icke wara wid Rådet blefne etc.
Denna war den andra fri-herran,
som förbrant Tid.
Sedan wille Konung Carl åter försöka sin
lycka til Lifland. Eg sände han sin
Fält Öfwerste Grefwen af Mansfelt
med 7000 man dit, som skulle in-
taga Dorpt och andra Städer mer. Eg
det förbem:te Mansfelt fora ifrån Naer-
ven 20 och 5 st. Stora och små, och drog
på sig till Dorpt d: 17 aug: och blef
liggande 1. mijl ifrån Dorpt wid
en Gårde. Den 25 augusti lät han
fordra sig staden med en Trompetar-
re, men han fick til swar, at de
wille gifwa honom krut och lod, och lät
på samma natt 6 Stantzar upsät-
tia; och sände den 27. åter en Trum-
petare dit, begärande Staden skulle
upgifwas, han fick samma swar.

Sen

som tillförande. Sedan lät han
ställa ut sitt folk i Slagtordning
för Staden, som hölls Storm steget up
i högden, och sände uti sin Comman-
danten dit, lät säga dem at de måt-
te watten, om de icke gåfwe sig, då
skulle dem ense ingen Nåde wederfa-
ras, men han fick ingen annan
besked.

Då begynte han samma aftton till
at skiuta glödande fyrballar, och gjor-
de dock ingen skada; Strax derefter
begynte han at lopa till Storms,-
med at stort anskrij på 7 orter
tillika; Likwäl wordo de genom
gudl. hielpen på alla orter afslagne,
och miste 500 man. Derefter lät
han slå an ny Skantz och wille und-
skiuta emoot, men de på Dorpt-
förde stora Stycken deremot, och sön-
förde alla deras stycken, skuto lodi-
wonde

annu sönder, och många Bysse skyttar
ihiäl, och 6 personer togo de til fånga.
Sedan de Landstag bekommit contra-
minerade, eller grofwo de emot de
Swenska. Sedan begynte han den 12
September at skiuta med all macht,
och lät skiuta 8 fanor af muren
ned, och sedan med hela hopen lopp
til storms på 4 orter, dock blef på
alla sidor afslagen, och miste mycket
folck 600 man.

Den 22 September föllo de ut af Dorpt
Stad 150 Ryttare och 80 st. Knechtar,
och kommo dermed i deras lägern —
slogo straxt 300 af de Ryske Soldater
och 10 sergeanter; Item 60 fångar, och
fingo 5 fänikor och en Cornet med
alla deras stycken och tross, så at de
hafwa bekommit et ståteligit byte
af guld och juweler. Deras öfwerste
Jasper Matsson fick flychten och kom
derifrån, dock blefwo fångne, Item

ming

ming, Häuptman Michael Krus, Claes
Otto ifrån Ranim, en Dölsk Höfwits-
man, en Pommersk Höfwitsman; alst
woro måst alle af deras befäll med
de förnämste alle fångne, så och en Stan-
drick med 20 Gefreider, och blefwo
sedan öfwer 2000 man förlorade uti
de tre wahlor, som de lågo för Dorpt, både
med stormar, skarmytzel och utfall.
Item läth Hertigen detta åhr sitt Krigs-
folck förföra sin lycka med storm at in-
taga Wittensten, dock miste 500 man
förän de finge in Festet.
Detta åhr affärdade Hertig Carl en sin
Capitain benämnd Hans Kopke, som
hade en hop Brefwer til at förråda Hof-
Hans Weyer och ofbrännare Deutscher Stad,
af dem bekom Hr Hans Weyer 9 til fån-
gar, som blefwo afhuggne och deras huf-
wuden satta på Stegell
Detta åhr lät Grefwen af Mansfelt,
hänga en Engelsk Capitain på torget i
Refle

Kefle, hade och en hest ihjälstjelit,
efter han hade dem anstänkte, att
de hölls med de Pohlar; +

Aº: 1608 sände Hertig Carl och hans up-
satta Rikssens Råd i Swerige, breff-
till Rikssens Senatorer och Ständer i
Pohland och Litthowen, begärande
att handla om fred emellan bägge
Konungarikien. Men tyckte de-
hade ett wåå bestält, att de hade an-
nammat den Tÿrannen Hertig-
Carl för deras Konung, och ställde
Rikset wänndiga, förmodande altså
att bekomma en ewig fred med
de Pohlar, och woro deras breff Date-
rade, det första uti Westerås d: 23.
Januarij det andra uti Örebro d: 7.
aprilis, det tredie uti Stockholm
d: 5 Maij. Och ändock Pohlniske
Ständer och Senatorer uti Pohland
och Storfurstendömet Litthowen, hade
uti betänckiande, om de skulle frawa

fredenn

Sådann Gudz ordningz förstörare, och man
ådaga upproriske som Hertig Carl och hans
Rådh woro; Och hela werlden war witter-
ligit om deras otroskap, lijkmätt till-
mätte desse Högborne Herres Konungz-
Mayt: och Cronones Swerigis Ständer
all skull till den blodz utgiutelse som
förhanden war.
Men på det Högbornes och Wälborne
Herrar Polniske Rijkz Rådh och Ständer,
icke skulle med deras skälentigande
taga deras beskyllningar till godo
eller giöra sigh skyldig till sådane deras
grafwiga tilmälan, götes de Wälborne
un Herrar dem Oxenstiern billigt firas,
at de skulle wederkiänna den odygden
at de woro ospakt med deras Herra
Hertig Carl, till all den blodz utgiutelse
som s. gudh bättre, nu tid längt warit hår
de, och än ingen ände förhanden är,
och så månge tusende fått lijd och förargz
edygz fulenn woro, så som uti deras
skriftelse widlöftigt uprächnadt
war

war, och det i sig sielf nogsamt kun-
nigt kan bewises, der de Swenske
borde stå till Swars in för opartiske
Potentater och Dannemän etc. Der-
hos förklarade sig Ständerna Pol-
ske Senatorer uti twenne skrifwelser,
det första Daterat i Kracow d: 23 Maij,
det andra Daterat d: 6 Septemb: och i
Kracow, at der de Swenske wille stå-
fädane wilkor förå, som billige wo-
ro, och at Högbemälte Hans Kongl.
Maijt obehindrat måtte komma
till sitt arf Konunga Rike Swe-
rigen, som de med wåld hans Kongl.
Maijt förhålla, woro de icke owillige
till at inlåta sig med dem uti Tra-
ctat. Men det måtte de wetta der-
hos, at Högbemälte Rikssens Ständer i
Poland, aldrig wille känna Hertig
Carl för någon Konung i Swerige,
utan Högbemälte Hans Kongl. Maijt
deras nådigste Herre Konung Sigis-
mundum

mundum; som ytter lag och art för-
ening över deras rätta Krönte Kö-
ning och eigen wunnet.
Men wij wela nu wisa med hwad
grund och skiäl de Swenske sökte
at giöra fred med Högbem:te Hans
Kongl: Maij:t och Kronan Poland;
Först wille de förhålla Hans Kongl:
Maij:t Swerriges Argumenter och hwad
de ifrån Hans Kongl: Maij:t och mån-
gen ährlig man erfarit hade; De
skulle wara en Öfwerwackt sed, och hwad
som Hertig Carl med deras hielp hade
wäl bedrifwit uti den Provintien Lif-
land, skulle och blifwa deras. Tilländet
wore en Hertig: Carls:nd och förledtnes hen-
nem högbem:te Hans Kongl: Maij:t wid
Lindköping fast på samma sätt, och
act det han hade bedrifwit emot Hans
Kongl: Maij:ts trogne män och tienare,
det skulle aldrig warda mer ihugkom-
mit. Men hwem han hade at Lieta-
er, den skulle stå honom til rätta

och

och sielf skulle wara Klagaren, och
sielf Domaren. Men här feltes
honom den macten, at han icke för-
mådde twinga de Polar, så som han
med sin egen wanrådighet haft upp-
twungit hans Kongl: Maij:t den freden
wid Linköping.
Imedlertid som Hertigen med sitt
Råd sökandes sökte de Polniske Stän-
der om frid, då giorde han färdigt
sin Skiepp, och sände på nytt sitt
Krigs folck till Lifland, där de med
förräderij intogo Dunamunde, doch
icke utan deras skada, och miste der
för 100 man. Sammalunda togo
de strax derefter Kakenhusen med
förrästning, och miste 30 man. Här-
med achto de sig, hwarwid de woro
till sinnes at tractera om fred.
Men så snart som Fält Öfwersten
Kottkowitz kom med Krigs folck in
i Liffland, då måste de förlåta Kak-
kenhusen. Och oansedt Hertigen
sökandes

hwilcket lät intaga Husen i Lifland-
ska förbannat är, hwilcka funde nå-
gra til at stilla några til Resle, som
war Magnus Brahe, Nils Bielke
til Vahestad, och 2 Biskopar som wo-
ro den ena ifrån Strägnes Petrus
Kenicius och Laurentius Pauli, ifrån
Skara, samt en [illegible] Otto von
Mörner etc. de skulle handla om frid,
desse kommo til Kesla den 26 Sept:
Stilonovo, och skrefwo til H:r Kotkowitz
at de wille handla om frid.
Men Fredtöfwersten H. Kottkowitz
gaf dem at förstå swar, som dem
behöfdes, at de först skulle gifwa De
namnde tie borgar, som derab Mans-
feldt med Bedrägeri hade intagit,
såframt han någon tro eller lof-
wan skulle sättia til dem, efter
derab sålt öfwersten ingen lofwan
hålt, i det han fiendteligen war
införer i stillestånds tiden, hwil-
ket stillestånd skulle wara till

sista

sidsten October etc.
Men desse Hertig Carls sändebud befalte yttra sig en hop smädeskrifter i Refle til at förolämpa Högbem^te Hans May^t och de Polniske Ständer med största lögn och osanning, så som mannigom bedrägne wara.
Sedan lät sagde Öfwersten H:r Kottkowitz belägra Dunamunde, och han nödgade dem så på tiensten, at 200 man blefwo i loppet.
Hertig Carl som i Swerige stadd war, brukade sitt tyranni; ty han hade inskrifvit i Rådet någre hundrade Swenskar och Ädlinger, af dem lät han en stor hop läggia på Stegel, beskylde dem at de wille förråda honom, ty dem som wille wädel för hans rådslag och för undren, och ej ägna ting warken än at ondt hemnerta.
Dessutom lät han något för Jüge utdrifwa den Wälbördiga Fru Märta Torsten Lindersons, och ytterlåt i de-

hennes

hema mer än en Kiortel på Kroppen,
sådana tyranniska gierningar woro hans
lust.
Detta åhr uti Junio slogo de Engelska
och Holländarena med Hertig Carls
skepp uttan för Riga, och skuto några
Hertigens skepp igänom, så och slogo
dem 200 man af, och togo et skepp
ifrån dem som de til förene hade
röfwat utaf främmande.
Dödde och på Dunamunde öfwer 100 man
af blodgång för de Swenska
Hertig Carl sände och sin Trompetare i
detta åhr til Dantzig, begärande at
de Dantziger skulle gifwa honom Konun-
ga Titul; sammaledes skulle de
antingen extradera de Swenska
der woro uti hans wåld, eller för-
wise dem staden. Men Borgmästare,
Herrar och Råd i Dantzig gofwo honom
sådana swar, som honom intet be-
hagade, derföre skref han annan
gången

gången till dem en oförstående Svenska-
skrifft, kallade dem bönder och sina
Lära Knektar.
De Ryssiske brände up för Hertig
Carl 3 skiep i Dünen, derpå blefwo
brände och drunknade 400 man etc.
så och styken med allt på skeppen
war, blef borta.
Ao. 1609 intog Hr Kottkewitz Pernou
uti Martii med Pedarder och stor=
mande och stormande hand, blefwo
slagne uti Staden 100 man, och gifwit
fritt rof, då blef Bengt Larsson
fången och förd til Riga, sedan till
Marienborg. Sedan lät Herr Carl
Kottkewitz wäl besätta Pernou, och
ryckte för Dunamunde, och hade Hr
Kottkewitz hyrt 2 ståtlige skepp,
och dem wäl besatt med folck och
stycken, som lågo utan för Werckhusen,
at förhindra tilföring. De som i
Dunamunde woro willa det förhin=
dra, och folco ut, men det hulp dem
intet

intet, utan nista folck som offtast tiee
20 och 30 man tillijka.
Den 10 Junij komme 40 Hertigens skiep
och skutor för Dunamunde med folck och
provant tiee det undsettia huset. men
det tog intet lag, de worde afslagne,
miste öfwer 200 man och några lodjor.
Mansfeldt skickade och några fahnor
Ryttere, som dem skulle undsettia,
de bleffwo och afslagne, miste öfwer
200 man och 25 fangar.
Sedan seglade desse skiepp derifrån
tiee Pernow, der eet grefwen af-
Mansfelt det belägra tie landsidan,
och slog der några fasta skantzer för
en, men Pernow war wäl besatt
med krigs folck, och några fahnor
Ryttere, som fölle ut och slogo de-
runder 130 man af. men worde
likwäl hårdt belägrade. Jnnedler-
tid sände Mansfeldt en hoop folck
som på nytt skulle undsettia Duna-
munde, de bleffwo afslagne och miste

200 de-

200 dr: man och 20 worde fångade.
Något derefter ryckte fält Öfwersten Hr. Kottkowitz til at besätta Pernau; derom fick Mansfeldt kundskap, och sände han 400 af sina bäste Ryttare ut, som skulle förraska de Polar på wägen der de skogo nattlägret; Detta gick dem an, at de stötte Hr. Kotkowitz i lägret före dag, men blefwo allena 400 man slagne, at icke mehra än 5 personer undkommo.
Sedan ryckte Hr. Kottkowitz fort till Pernau, och måste storma til Hertigens Skantzar, tog dem och med stormande hand in, och slog i 2 Skantzar 500. man ihjäl, sedan de förmiste deri fram orden, blefwo dem 100 man afslagne på wägen.
När Hr. Kottkowitz hade besatt Pernau på nytt, ryckte han i slätt förra lägret til Dunamunde och låg derefter intil September.

Adm

Den 26 Septemb: kom Grefwen af Mans-
felt med Swenska, Finska, Frantzoser,
och Skottar til några tusend man at
undsättia Dunamunde, blef så för de
Swenska slagen 800 man, och wid pass
100 fångade.

Och gaf sig Dunamunde up d: 29 Septemb.
Sålunda worde de Swenska män anförde
emot deras rätta Herre och Konung.
Jmedlertid som de Swenska at sådant
straff /: genom guds tillåtelse :/ leda uti
Lifland, försummade Hertig Carl icke
sig at plåga Rikens Ständer hemma
i Riket. Han höll en sammankomst
i Riket eller Stockholm uti augusto,
där lät han lägga på allmogen
och Ständerna en odrägelig skatt, en
dalr på hwar Borgare, en dalr på
hwar bonde, en half dal. på hwar
tiänare, och sedan hwar femte penning
af hwad det wärdt som i huset war.
Detta war icke till lidane wid Käysar
Tiberij

Tiberii ord, när hans tienare rådde ho-
nom at lägga en stor skatt på hans
land, swarade han, at det hörde en
god herde til at klippa fåren, och ic-
ke at taga huden af dem. Men
Hertig Carl tog sin skatt ut och beswära-
de skyldige Dannemän, och under så-
dant sken fördärfwade dem til
lif och gods. Dess söhner och många
låt han slå ihjäl uti Lifland och
annorstädes, och hemma beskatta-
de han dem, til dess de hade hwar-
ken bita eller supa.
Och ändock hette han den gode mil-
de Fursten och nådigsten gamle Kå-
ning Gustafs Son, och hwilken är
dock gången en skändelig fred.
Då lät och Hertigen med 4 hästar
sönderslita en tysk krigscommissarie som
hade warit på Pernow, och lät se-
dan lägga honom på 5. stegel.
Ao. 1610 Hertig Carl som då de Riks-
stod

stod undergång sökte, gaf sig derunder
ider til freds, at så många ammunitions
bröd utgifvit war, utan sände Zuiskÿ
Storfursten i Ryssland 5000 man
til hielp A:o 1610 emot Högbem:te Hans
Kongl. Maij:t.

Desse drogo först til Iwangrod, och be-
lägrade Slottet, som några Muscovi-
ter och Polar innehade efter Demetrii
Regementen, miste derföre 400 man,
sedan blefwo de sände til Muscou, dro-
go så med samt de Muscowiter til 36000
til at undsättia Smolensko, hwilket
Hans Maij:t hade belägrat. Men
Högbem:te Hans Kongl. Maij:t skickade
sin Fält Öfwersten H:r Sollkiewski dem
emot och slog dem 12000 man af, och
blefwo samma gång af Herligens
folck slagen, som i samma hop war
2000 man, en part gafwo sig god=
willigen til Hans Kongl. Maij:t, de
andra lät Ofwanbem:te Öfwersten
draga med Jacob Pontesson derifrån,
hemligen

somlige droge sedan emot den Swenska

gräntsen, der ett ibland befästningarne

af de Muskowiter, som war Noteborg, Co-

poris, Jama och andra flere. Detta på-

begynte de att nytt Krig emot dem,

som de tilförene giordt förbund med:

Och blef så den ewiga frid om intet,

som Högbem:te Hans Kongl: Maj:t emellan

Swerige och Muskow A:o 1595 uprättat

och giordt hade.

Och är igenom detta Hertig Carls Krig

i Muskow, många tusend menni-

skior af Swenska man omkommen,

hwaruppå til äfwentyrs ännu icke

någon wiss ände är.

Och efter som tilförene förmält är, att

Hertig Carl genom allehanda orätt

och wåld, som han med röfwerij och

genom tagen Högfärd tilsagda Konun-

gen ut Danmark ut, många åhr,

så wäl som många tiöfärdm wän: -

derigenom kom han Swerigas Stän-

der uti all then största olägenhet, att

Hans

Hans Kongl. Maij:t i Danmark belä-
de Calmar.

A:o 1611 medan Konungen i Danmark
låg för Calmar, ryckte Hertig Carl
upp, och skantzade sig emot honom
i wägen, och höllt skarmytzel medh
Danske: Då som och insatte Christer So-
me med garnisonet på Calmar Slott,
dråfwer han miste 800 man. Blefwo
och slagne både i Småland, Wäster giöt-
land, wid Elfsborg och på Öland öf-
wer 2000 man.

Och ändock gud allzmächtig hafwer
tilstadt att Danske män för derus
Orättfärdighet, skall til syndestraff skul
en heldeel bliffwa straffade, så förkorta-
de doch gud denne Tyrannens Hertig
Carls Regemente, och tog honom uf
denne werlden samma åhr uti
octobri; At han nu är där han hör
utan twifwel måste swara til mån-
ga tusende menniskiors fördärf.

Thet hafwa och mänga mist sö-lön-
deligen

deligen uti Hertigens fängelse, ja hef-
wer hwarken stont andeligit eller werldz-
ligit, skyld eller oskyld etc.

Den gode man Mäster Abraham, som
hans Kongl. May:t efter Hertig Carls
och Ständernes begäran, stadfäste till
Erkie Biskop i Upsala på sin Kröningz-
ge Kröning A:o 1594. för det han som
en ståndig man hölt med sin rätte
Herre och Konung, blef han slagit i fä-
gelse til sin dödstund, der han uti 10 åhr
hade fången sittit.

Sammaledes dödde och den Edelborne
man Nils Posse til Hammerstorp, på
wägen, när Hertigen lät föra honom
ifrån Landöö, der han länge hade sittit
fången; Item gode mannen Olof An-
derson til Näby, dödde uti fängelse. H:r
Erich i Norkiöping, H:r Olof i Grå-
munke Kloster och Erich Larsson Lunde-
ta Hofwitsman. Desse alla woro uti
hans tyranniska fängelse döde blef-
ne. etc:

Item

Nu will man begynna Summera, huru
många Hertig Carl hafwer låtit aflif-
wa med swärd, så som och sätthia på
Stegel och hiul, både i Swerige och Fin-
land. Och är detta Summan uthi
alles Ett Hundrade och Fyratijo Perso-
ner, som man rätt wetterskap om
hafwer.
Desslikes will man förmäla och summa
giöra, huru många tusende, som Hertig
Carl hafwer kommit om lifwet, både
uthi wissa fältslachtningar, skärmytslingar,
stormar och elliest til watten och land, ifrån
Aº 1595. och til Aº 1611 när han dödde.
Hwadan af werlden, så befinner man
at de äro omkomne til Ett och Sijut-
tijo Tusend Nijohundrade och Trettijo
Siu personer, förutan hwad som af
hungers, siukdom, frost, genom eld och watn
omkomne äro uthi förbem:te 16 åhr. Som
är antecknadt af trowärdiga perso-
ner, och Hertig Carls egne fångar;
at på summan sett äro Fem tusende
menniskior

menniskior ankommen etc. at det be-
löper sig i en Summa til Sextijo sex
tusend Sexhundrade Siuttijo Siu personer.
Hwaraf hafwer hwar ährlig Swensk man,
som ännu uti Eder är, til at se,
och samwetsligen til at förnimma,
huru den Blodtörstige och Tyranniske
Fursten Hertig Carl hafwer warit Eder
föreståndare. Hafwen I icke wäl för-
skiferat och förstörat Eder alla för en
och en för alla. Är detta Christeligit
med Guds Allmoge handlat? Jäde
bekiännen I lätteligen i Swerriges Krö-
nikor och gamla Historier, at Edra för-
fäder med sådanne orättfärdige hand-
lingar hafwa umgådt, utan de hafwa
wäl skildt sig ifrån sådane Tyranner,
och förswarat sina gamla gemena frid-
samma och gudfruchtige Konungar.
Jäde ären I icke läsa kunna i Swe-
rige, än uti andra Konungariken,
at I så lätteligen twinga Eder under
mtt

att sådant tyranniskt wåld och trälldom
utan häller befinnas, at Göthar och Swen-
skar hafwa hafft det namnet ibland alla
nationer i hela Christenheten, at de haf-
wa warit friborna, och at de hafwa
hållit tro och loffwen, Ed och löffte. Men
nu Gud bättre! hafwer all trohet hos
en part tagit ände, och i stället igen
är der upkommit otrohet, mannedi-
ge och oförnämliga menniskior etc.
Här är nu ytterst nödtorfftigen till känna
gifwit, huru många förnähma, Wäl-
borna Wälbördiga, ährliga och manhaf-
tiga Herrar, Öfwerstar, Ryttmästare,
Adelsmän, Befälsmän, Leutnanter
och gamla förfarna Krigsmän, som
Swerigas Krona uti 20. 30. 40 och 50 år
troligen emot Rikesens fiender tient haf-
wa och sig bruka låtit, äro af Herti-
gen jämmerligen afhäfwade, på stä-
gel och hiul satta. Sammalunda
är förmält, huru många tusende
män utaf de Swenska, som Hertig
allenast

eliest har låtit komma en liferant-
och cafferonn: förutan Ett Hundrade=
tusende bönder som Hertigen med
+ sitt krigsfolck fördärfwat och komit
ifrån Lifwat uti Lifland, genom
swerd eld och brand, som tilförenne sut-
to uti frid och ro; man worde sedtte
utaf uti en sådan jämmer och nöd,
at föräldrarne åto up sina barn
och barnen sina föräldrar; Ja så
landet hafwer twingat dem, at de
måst släcka [illegible] sin hunger af dem som
i galgarne hafwa hängt, och elliest
på andre ogöfliga platzer äro til några
tusende hunger döde.

Och ändoch Gud hafwer någorlunda
synts med straffet öfwer Hertig och hans
anhang; Så är doch til at befruchta at
Guds wrede och straff ännu i denna
dag är öfwer de dernäste, som Her-
tigens ochristeliga handel hafwa hulpit
och understödt, der de icke swart giöra

both

bety och bättring, lägga ned wapen
och wärjor, som de hafwa brukat e-
mot deras rätta Herre och Konung;
på thet de icke blifwa förhärdade,
som Pharao med sina Egyptier, at
de Guds bud och befallning icke tro
eller höra wille, hwarom straffet tog-
der dem til grund som med Pharao
skiedde.
Så hafwer Hertig Carl förmält uti si-
ne osannings böcker, Mandater och
Bemälte skriffter, at alt det han hafw-
wer giort och bedrifwit, det hafwer
han giort med Rikssens Ständers
Råd, samtycke och wilja etc. Så är
nu tid at bewisa at han med
osanning sådant både sagdt och
skrifwit dictit. Ty först hafwer
han dragit til Finland med Krigs-
magt emot Rikssens Råds och Stän-
ders wilja etc.
Sedan hafwer han utskrifwit och häl-
lit

at Herredagar emot Rikesens Råds
och Ständers wilja. etc.
Ja, men någon säjer, om Rikesens
Råds och någras wilja af ständerne
icke war der med, så hade Hertigen
dock som wore på hans sida: Jag kan
säja at det för många.
Dertil swaras: at Konungen i Sver-
ige, icke kan eller må regera och
styra sitt Rike, utan sitt Rikes Råds Rå-
de, hwem war då mächtig at gifwa
en Hertig Carl den macten, när
en Krönt Konung icke må giöra
emot sitt Rikes Råds Råd? Samma-
ledes ingen kunde gifwa honom
den macten at upsättia sig emot
hans Kongl. Maij.ts förbud, utan
en hop menniskior förrädare. Ty
de förnämste Rikesens Råd och Stän-
der, Grefwar, Friherrar, Riddare, A-
del, Kongl. befalte, Secreterer, Camm-
ererare, Fogdar, Borgarskap och
gemene Ryttare och Knechtar, woro

af

af Hertig Carl fördrefne af Riket, de-
ras godz gifwit til skiöfwings både förr
och sedan Hans Maij:t war kommen i Swe-
rige, derföre wille man här förmäla
alla deras namn, hwilke och hwilka
som Hertig Carl wåldsammeligen
fördrifwit hafwer, eller eliest twin-
gat till at blifwa biltoga och lands
flychtige, så och en part uthan alle
skiäl lag och rätt låtit afliffwa ifrån
Ao: 1597 och in til Ao: 1611.

Dessa efterskrefne af Swerigis Rikes
Råd woro af Hertig Carl Tyranniskli-
gen fördrefne af landet, en part
afliffwade och en part Biltoga
giorde:

Hr. Axel Leijonhufwud Grefwe till
Raseborg etc. lands flychtige

Hr. Erich Brahe, Grefwe til Wisingsborg etc.
dödde i lands flychtigheet.

Hr. Gustaf Baneer, Riddare til Diursholm,
Af: hals huggen i Linköping Ao: 1600.

Hr. Erich Sparre Frijherre til Rundbyck
hals huggen

halshuggen i Linköping A:o 1600.

H:r Sten Baner, Riddare til Hämde-öö, halshuggen i Linköping A:o 1600.

H:r Thure Bielke til Åkerö, halshuggen i Linköping A:o 1600.

H:r Claes Bielke Fryherre til Wijk, satt så länge fången at han måtte gå på Krycka, blef sedan Landsflychtig til Dannemark.

H:r Erich Gustafsson, Fryherre til Öresten, dödde i Landsflychtigheet uti Dannemark A:o 1599

H:r Hogenskildt Bielke Fryherre tille Läckö, halshuggen i Stockholm A:o 1605. hans hufvud sattes på en järnstång öfwer Stockholms Nords port.

H:r Jöran Posse til Hellekis, satt fången uti 5 åhr, rymde sedan för Hertig Carls tyranni sig af Riket, och dödde ~~uti~~ i landz-flychtighet uti Dantzig A:o 1616.

Och woro desse 10 Wälborne Herrar brukade uti Rijksens Råd, och förnämste Embeter, en part uti Konung Erichs

tid

tid, de andre uti Högloffl. Konung Jo-
hans tid, så wäl som uti Konung Si-
gismundi tid, och woro hållades borta
af denne oguddächtige Fursten Hertig
Carl, allt för thy, at de icke kunde el-
ler wille samtyckia till förbemälte Fur-
stens wåldsamma Regemente, thy må-
ste de under hans tyranniska straff,
icke på ena handa, utan på månge-
handa sätt, som annorstädes skall
förmält blifwa.

Hwilka äro fördrefne och rymde ifrån
deras fädernesland uthi tiden dis-
se efterföljande utaf Swerigies Rikes
Ridderskap och Adel.

H:r Gustaf Brahe, greffwen och arffurin-
ge till Wisingsborg, och Frijherre till
Rundholm.

H:r Olof Gustafsson Stenbock, Frij-
herre till Lönna.

H:r Arfwid Gustafsson Stenbock Frij-
herre till Bogholm.

H:r Johan Gyllenstierna Frijherre
till

tiil Lundholm

H:r Erich Gyllenstierna Fryherre tiil Vogelwijk.

H:r Gustaf Sparre Fryherre tiil Rundzbergh.

H:r Axel Gyllenstierna Fryherre tiil Wiirdewijk.

H:r Anders Keijt, Fryherre tiil Adingevallen.

H:r Sten Bielke Fryherre tiil Läckö.

H:r Svante Bielke tiil Ulfåsa.

H:r Erich Bielke tiil Hanningeberg.

Johan Sparre tiil N: N:

Sigismund Sparre tiil Wargaremark.

Torsten Linnartson tiil Forstena.

Göran Posse Nilson tiil Rögnerud.

Nils Posse tiil Guddenholm.

Axel Posse tiil Roo.

Linder Posse tiil Vettherud.

Gabriel } Posse tiil Hellekis och Hamnaskog.
Knut }

Linder Bonde tiil Gröllevid.

Claes Slatte tiil Slattefors.

Anders Lind tiil Gierdbo.

Erich Ribbing tiil Viransiö.

Claes

Claes Johanson til Barlatorp.

Johan
Sigismundus } H. Johan Gyllenstiernas
Casmirus } Söner.

Johan de la Blanque til Kasel.

Nils Bengtson til Hornby.

Nils Claesson til Frölunda.

Anders Claesson til Frölunda.

Erich Bagge til Söderby.

Mauritz Ribbing til Olofsgård

Arnoldus Göttenhusen til Långebro.

Lars Anderson Ralamb til Länna.

Hindrich Leijel Rÿttmästare.

Welam Grim

Robbert Köningen

Policarpus kopp til Starsenstad.

Jngemund Pehrson til Öfstad.

Jonas Bonde til Stenholm.

Tÿres Haraldson til [illegible]

Pehr Linnartsson til Hollena.

Erich Falck til Bolstorp.

Ulf Christopherson til Stenback

Måns

Måns Pehrsson till Willenstad.

Johan Pehrsson till Eknäs.

Hans Broms till Ottingn

Anders Christophersson till Kaugbüm

Johan
Måns
Claes
Hans
} Claes Joenssons till Burstorps Söner.

Jacob Böcklin	Arfwid Ringeldawa
Erich Axenberg	Sigismund Axenberg
Petter Kahun	Olof Swinefoth
Knut Ulfsson	Pehr Swensson Punt
Germund Thomesson	Andreas Kokrum
Erich Silfwerroos	Capitein Lorentz

Af Storfurstendömet Finland woro desse af Ridderskapet och Adelen förordnade och utsedde Lands höfdingar.

H:r Johan Fleming friherre till Wik E.

H:r Jacob Claesson till Mustala

Lars Olofsson Krabbo till Kyhlen.

Hindrich Tott till Sundby

Hans

Hans Toll til Bjästad.
Måns Iffwarsson til Rorbunds Ryttmästare
Carl Iffwarsson til Rorbunds Ryttmästare
Iffwar Bertilsson tiil Jürpulla.
Christer Nilsson til Heÿsbÿ.
Hindrich Månsson til Långanger
Jöran Frille Mauritz Skÿtte
Andres Sefredsson

Desse woro först Landzhöfdingar och wore sedan dragne in til Swerige.

Claes Flemming Claes Erichsson
Gustaf Stenbock Svante Hansson Lilliërot
Svante Stenbock Johan Näf
Åke Svantesson Kehl Pehrsson
Oloff Bengtsson Lars Tÿkesson
Hindr: Jacobsson
Hindrich Jacobsson

Summa af Swerige och Finland Ledare som förderfwen och afgiest Landzhöfdingar äro —— 105. personer.

Kongl. Maj:ts Secreterare.

Hindrich Matsson	Jonas Axberg
Pehr Prask	Ambrosius Palmbom
Niclas Porak	Pehr Rassmundsson
Johan Gidisson	M:r Lars Lebius
Hans Kranck	Pehr Nilsson
Olof Sverkersson	Erich Erichsson
M:r Jöran Palmerus	Renard Schultt
Segfred Hindrichsson	M:r Died. Petersson
Docter Pehr Graben	Jöran Babusk

Summa 18. personer.

Cancellie Skrifware.

Hans Nilsson	Jöran Larsson
Mats Ersson	Michael Palmbaum
Olof Jöransson	Doctor Gregorius
Carl Olsson Berg	Borastus
Johan Knutsson	Hans Kranck
Anders Suensson	Hans Nilsson Dahl
Michael Thomesson	Doct Nils Palmerus

Summa 13. personer

Kongl.

Kongl. Maij:tz Cammerwar och Cammar Skrifware.

Knut Pehrsson	Ingel Pehrsson
Lars Jönsson	Pehr Bengtsson
Joen Larsson	Pehr Jönsson
Matz Nilsson	Nils Knutsson
Anders Pehrsson	Gottskalck Joensson
Hans Olofsson	Petter Stensson

Summa 12 Personer

Kongl. Maij:tz Betiäningmän och tienare.

Matz Månsson Proviantmästare
Hans Fellerman Byggmästare
Matz Bengtsson Ridemästare
Olof Larsson Fougde på Stockholms slott.
Nils Grelsson Fougde öfwer Nörköping
Nils Borjesson Fougde på Calmar
And: Larsson Gammal fougde öfwer Arboga
Mr. Pafwel Organist i Stockholm
Hans Olofsson fougde på Öland
Borje Bengtsson Fougde i Finland

Hans

Hans Påvelsson Hennes Furstelige
Nådes Fröken Annas Stallmästare
Anders Jönsson Fougde på Drottningholm
Hans Clemetsson Fougde på Strösbygård
Hind. Erichsson Fougde i Finland.
Nils Larsson Fougde uti Östergiötland
Erich Olsson Lagläsaren i Österbotten
Olof Melkersson Fougde på Dagön

Pehr Wassesson	Doct. Samuel	
Pehr Erichsson	Hind: Rydell	Rust-
Mr. Lars Burlanquis	Påfwel Rydell	mä-
Måns Olofsson Hiort	Egidius Rydell	stare
	Erich Melkersson	

Petter Petrosa lät hertig Carl förs-
ländeligen pina och sedan stegla.
Hindrich Hammer af hertig Gustaf
illa handterades, hvaraf han sedan
dödde uti fängelse.

Summa 28. Personer

Krigs Befähl

Johan Olofsson Drabante Gefreitzmann

Herman

Herman Northusen Öfwerste Wacht-mästare.

Nils Larsson Kunckter gåfwitzman

Innwr Stiöt Hartig Carl Prefigiörd

Michael Mattsson

Erich Abrahamsson

Måns Westman

Bertil Erichsson

Jopst Eggmästare

Gustaf Hindrichsson

Lorentz Jungstrugh

Joen Hwitt

Johan Matsson Brodd

Lars Brügg

Enevald Olofsson

Anders Larsson

Påfwel Larsson

Johan Brodd den yngre

Swen Andersson

Olof Pehrsson Kundtr gåfwitzman

Jöns Gustafsson Kundtr gåfwitzman

Summa 22. Personer

Kongl. Maij:ts Hof Trumpetare som drunckne woro.

Baltzar Fredag

Erich Torstensson

Hindrich Thomsson

Måns Larsson

Håkan Trumpetare

Swen Trumpetare

Pehr Enkefwird

Erich Thomsson

Summa 8. Personer

Ryttare

Edvard Winkelman	Måns Andersson
Grels Wittsens	Calixtus Philipsson
Gudmund Andersson Bock.	Joen Andersson
	Lasse Erichsson
Börie Andersson	Simon Larsson
Olof Larsson	Thomas Larsson
Dominicus Parr	Jacob Knutsson
Jacob Strus	Pehr Andersson
Hans Marcusson	Mårten Hollender
Nils Bruun	Hans Walter
Hans Boson	Hindr. Happner
Jöns Michelsson	Hans Lynneken
Sven Erichsson	Anders Keck
Nils Guldsund	Erich Pehrsson
Hans Larsson	Matts Nilsson
Christopher Matsson	Joen Pehrsson
Lars Trulsson	H:r Pehr Olofsson
Jöran Månsson	Jöns Finne
Thomas Johansson	Anders Hansson
Joen Westgiöthe	Nils Söfringsson
Christoph: Hindrichsson	Christer Abrahamsson
Abrah: Hindrichsson	Melcker Andersson
Erich Simonsson	Olof Hellsing
Bengt Hindrichsson	

Arvid

Arved Håkanson
Fridrich Pehrson
Erich Larson
Jöns Pehrson
Pehr Gumse
Thure Swenson
Baltzar Pehrson
Rasmus Christopherson
Nils Anderson
Baltzar Rusow
Lars Månson
Jon Ohrferarn
Jöns Hindrichson
Erich Finne
Anders Jönson
Jön Biörson
And: Westgiöthe
Jacob Anderson
Michael Jönson

Pehr Holm
And: Christopherson.
Jon Bondeson
Olof Torstenson
Matts Mattson
Sigfried Erichson
Olof Fråsare
Mårten Eskilson
Erich Ruferar
Nils Biörson
Hans Bengtson yngre
Gunnar Christopherson
Erich Erichson
Jöns Jhelson
Hans Bengtson
Johan Larson
Pehr Olofson
Måns Småläning
Kopp Jöns

Summa 84u Personer

Soldater

Michael Dahlekarl
Mauritz Göranson
Pehr Jönson
Gunnert Abrahamson

Lilla Lars Olofsson
Anders Nilsson
Jacob Clemetsson
Olof Erichsson
Erich Rasmunsson
Lars Sigfridsson
Carl Gulsmed
Anders Pehrsson
Måns Sefredsson
Jacob Lagrej
Lars Larsson
Petter Giöthe
Pehr Erichsson
Pehr Joensson
Nils Pehrsson
And: Nilsson
Arendt Nilsson
Eschil Hindrichsson
Anders Jönsson Falck
Pasrell Hiort
Iswar Ryß
Sune Påvelsson
Olof Nilsson
Hind: Jönsson

Lars Larsson
Nils Pehrsson
Abraham Erichsson
And: Engvind
Hans Nilsson
Jöns Mårtensson
Pehr Hansson
Erich Pehrsson
Simon Bengtsson

Summa 39 Personer

Af Ständerna äro desse fordrafne ifrån Stockholm

Hans Billfelt	Stads skrifvaren
Jöns Jacobsson	Hans Hille
Jöran Stensneider	Hans Nortman
Johan Matsson Holm	Hind: Husman
Petter Dahlman	Bentent Jolingshoff
Mest: Hans Dreijsmacka	Mårten Rosack
Hindrich Kuss	Herman Rossing
Micael Meijer	Hans Billfelt
Hindrich Hansson	Jospt Gustlof
Sigfrid Kock	Nils Philipsson
Pehr Kolbindare	Gaml. Mr Petter
michael Durrvachter	Carl Huntenberg
michael Snidare	Dirik Bökman
Ifwar Pehrsson	Hans von Meiden
Lilla Lars Månsson	Hans Röper
Nils Jönsson	Pehr Larsson
Olof Båsko	Jon Hansson
Erich Nilsson	And: Skräddare
Rasmus Christersson	And: Skräddare wärdshuset
Eschill Skrifvare	Hindrich Lutz Stoppare
	Gulle

Gulle Månsson	Petter Barberer
Mr Petter Barberer	den yngre
Lambert Pfeng	Lort Weijken
Thomas Kyrnman	Wardbarar.
michael Mattzson	

Summa 47. Personer.

Ståndarne af Calmar

Nils Nilsson Kämnär
Börje Larsson Borgmästare
Jöns Mårtensson lät Hertig Carl lägga
på Slugne i Callmar
Willam v.d. Proviantmästare
Pehr Sibelock Rådman
Hans Robertsson

Summa 7. Personer.

Summa på alla Personer Adla och Oädla som för deras trohet och Hans Kongl. Maij:tz skull utur Swerige i Landzflyktigheet sig begifwit hafwa, äro 383 Personer
Utaf desse och många andra flere, som bo de i Engeland, Danmark och Norige —

sig

sig förhölls, och en part döde blefwe

wo, dem man icke hafwer nämna på;
är nu til at se, om Hertig Carl icke
hafwer handlat emot Guds bud, Swe-
riges lag och alle wälfängne Privi-
legier som ingen rättrådig Furste.
Hertig Carl tilmäter Hans Kongl. Maytt
icke hafwer Swenske Cortit emot hen-
ne Swerriges lag, Guds och hemfrid,-
Hans Kongl. Maytt hafwer hwilt många
nådiga Swenske uti sit wäld, såwäl
som och Hertig Carls egen Råd och tie-
nare; Då skall det doch aldrig bewisas,
at Högbem:te Hans Kongl. Maytt någon
hafwer Cortit gina, stigla eller afhugga,
som Hans Kongl. Maytt hafwer haft god
rätt till, eller Cortit drifwa ifrån Hans
hem etc. som denne förbem:te Tyranni-
ske Fursten giort hafwer, hwilken ingen
skonat hafwer, hwarken wänlig eller
wåldsig; Hög eller Låg, ja icke sparat
och blods förwanter, der han hafwer
tagit någon oförskyld ofwermod till-

någon

ningen. Så bekännes och kan bewisas, at desse hafwa warit utaf Swerigis förnämste Adel och Ständer, och uti Rikssens högsta Embeter brukade; så som och utaf den Augsburgiske Religion, som uti Swerige brukelig är. Därutj månge parten äro döde blefne, och en stor dehl ännu lefwa så länge Gud synes. Så at Hertig Carl icke hafwer haft orsak til at fördrifwa dem för Religionen skull.

Så är och til förhoppandes at Gud, som alla Konungars hiertan hafwer uti sin hand, och ser til alla menniskors oskyldighet, wärdes i sinom tid genom den store Konung Konung Sigismundi macht, undertwingandes och wedergällandes alla dem, som uti denne ochristeliga handel hafwa warit och hulpit Hertig Carl til at sådant ochristeligit Tyranni och Öfwerwåld i Swerigis Rike, så och dem som det ännu förswara och handhafwa wela. Ey

allen

ella bedröfwade fattiga Enkors och faderlösa barns gråt och tårar ungefärt för guds ansichte komma, och warda en gång in för guds ewiga och rättfärdiga domstole.

Konung Carl den Niondes Bref Till Grefwe Axel Stensson Leijonhufwud angående den Dewäde skrift som intituleras

Slaktare Bänck.

Daterad Stockholm d: 5 Julij åhr efter Christi Hugneliga födelse 1604.

Carl med Guds Nåde p: p: p:

Du hafwer skrifwit Axel Stensson en hädan bok, hwad ett eländig någon Diefwlen i helwete erwarlden hafwer funnits, som så dålig och oförskämd hafwer warit, att han hafwer torde sig sådana smä att utsätta ord, lögn och oseanning att uprätta, och sammanfattar, hwarmed at

ella

i den allmänast haffwa werldt defamerat
och förwettat giöra wårt ährlige
goda rychte och namn, ähwen och
andra rijcke, och serdeles hela tu-
derons land. Skämt och förmått,
så som tu i tin ähre- och ordlös och
skämmsatt lögnachtige och skälmaste
Tractat skrifwer, at tu will hwad
som tu haffwer skrifwit, förswara
inför Kejsare, Konungar, Chur-
och Förster, alla hwad som begärt
blifwa i hela werlden. Derföre
så lät oss wetta om du begärar, at
summa bol af tig at hämnassett,
så skall tu få skuppe at pedant-
seras, at hela werlden skall få wetta
tit förrädeliga, lögnachtiga och ord-
löse hierta, och lära at taga sig för
tig; så som för then ordlöseste och skäm-
maste skälm, som i hela werlden
finnes kan till wara. Effter haf-
wa wij tig welat wetta låta, wille
tu wara urfölltat, så swarar tu
oss; swarar tu oss icke, så skämmes
tu

til Vädan, och til wåra eij bewisa, att
alt hwad som du hafwer skrifwit,
thet hafwer du dichtat, liugit och giort
som en wittarlig skiälm och Böfwe-
wicht, then ther hafwer handlat emot
alt ährligit folcks sed och bruk, hwi
och icke något hemmaste, och loge thig
en hundars skiött in, och skämt tiine
egna föräldrar, att thu en hundens
och skiämmande folcks forsamblare skola
hafwa fått och therab Lyf. Af Stock-
holm d: 5 Julij A: 1604.

Carolus.